Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Introduction & Theory of Public Administration (230127101)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) लोकप्रशासन ही एक कला आहे ––– यांनी म्हटले आहे.
अ) ल्युथर गुलीक ब) एल.डी.व्हाईट
क) एल्टन मेयो ड) आर्ट वे टीड

२) भ्रमणध्वनी हे जनसंपर्काचे ––– माध्यम आहे.
अ) श्राव्य ब) दृश्य
क) दृश्य–श्राव्य ड) यापैकी नाही

३) लोकप्रशासन आणि खाजगी प्रशासनात ––– बाबतीत साम्य आहे.
अ) संघटना ब) कार्यपद्धती
क) जनसंपर्क ड) वरील सर्व

४) मानवी संबंध सिद्धांताचे प्रणेते ––– हे आहेत.
अ) पीटर ड्रकर ब) हेन्री फेयॉल
क) एल्टन मेयो ड) मॅक्स वेबर

५) वर्तनवादी दृष्टीकोन हा ––– यावर आधारलेला आहे.
अ) तत्व ब) मुल्ये
क) घटक ड) अनुभव

६) ––– चा प्रभाव प्रत्येक देशातील प्रशासन व्यवस्थेवर पडतो.
अ) शासनव्यवस्था ब) संघटना
क) पर्यावरण ड) वरील सर्व

७) लोकप्रशासनातील पहिला ग्रंथ इ.स ––– मध्ये प्रकाशित झाला.
अ) १८८२ ब) १८९२
क) १८५६ ड) १८४५

८) लोकप्रशासनाच्या विकासातील द्वितीय कालखंडास 'सुवर्णयुग' म्हटले जाते तो कालखंड म्हणजे———.
   अ) १८८७ – १९२६   ब) १८२६ – १९३७
   क) १९३८ – १९४७   ड) १९४७ – १९७0

९) ——— यांनी लोकप्रशासनाच्या पांरपारिक तत्व व सिद्धांतावर परखड टिका केली.
   अ) हर्बर्ट सायमन   ब) ल्युथर गुलीक
   क) अब्राहम मास्लो   ड) यापैकी नाही

१0) जे.डी. मिलेट यांनी जनसंपर्काच्या माध्यमांची ——— भागात विभागणी केली आहे.
   अ) चार   ब) तीन
   क) पाच   ड) यापैकी नाही

११) कोणात्याही देशातील शासन व प्रशासनाचे यश ——— यावर अवलंबून असते.
   अ) जनसंपर्क   ब) धोरण निर्धारण
   क) निर्णय घेणे   ड) जनसहभाग

१२) परंपरावादी/यांत्रिकी विचारधारेचे मुख्य प्रवर्तक ——— हे होते.
   अ) पॉल ॲपल बी   ब) चेस्टर बर्नार्ड
   क) ल्युथर गुलीक   ड) एफ.डब्ल्यु.रिग्ज.

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) खाजगी प्रशासन
२) पर्यावरण दृष्टिकोन
३) जनसहभाग
४) वर्तनवाद
५) लोकप्रशासनाचे महत्त्व
६) लोक प्रशासन आणि राज्यशास्त्र

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

अ) लोकप्रशासन आणि खाजगी प्रशासनातील भेद सांगा.
ब) जनसंपर्काची माध्यमे कोणती आहेत?
क) लोकप्रशासन आणि अर्थशास्त्रातील सहसंबंध विशद करा.
ड) लोकप्रशासन सामाजिक परिवर्तनाचे साधन आहे हे स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

अ) लोकप्रशासनातील यांत्रिकी/परंपरावादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

किंवा

ब) जनसंपर्क म्हणजे काय? जनसंपर्काच्या साधनांवर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

लोकप्रशासनाचा अर्थ सांगून व्याप्ती विशद करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April – 2025
Introduction & Theory of Public Administration (230127101)

Day & Date: Thursday, 15-May-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. **12**

1) Public administration on is an art _____ said.
a) Luther Gulick
b) L.D. White
c) Elton Mayo
d) Artwe Tid

2) Mobile is a _____ media of Public relation.
a) Audio
b) Video
c) Audio-Visual
d) None of these

3) Public administration is similar in _____ to Private administration.
a) Organization
b) Procedure
c) Public relation
d) All of above

4) _____ is the Pioneer of human Relation Theory.
a) Peter Drucker
b) Hennery Feyol
c) Elton Mayo
d) Max Weber

5) The behaviorist approach is based on _____.
a) Principle
b) Value
c) Unit
d) Experience

6) _____ is impact the government system of every country.
a) Government system
b) Organization
c) Environment
d) All of above

7) The first book on public administration was published in year _____.
a) 1882
b) 1892
c) 1856
d) 1845

8) The second Period the development of Public Administration is called the Golden Age, the period _____.
a) 1887-1926
b) 1927-1937
c) 1938-1947
d) 1947-1970

9) _____ openly criticized the traditional Principles and theories of Public Administration.
a) Hobert Simon
b) Luther Gulick
c) Abraham Masllo
d) None of these

10) J. D. Millet has divided the Media of Public relation into _____area.
a) 4
b) 3
c) 5
d) None of these

11) The success of governance and administration in any country depends on _____.
a) Public relation
b) Policy determination
c) Decision Making
d) Public participation

12) _____ was the Main Promoter of classical ideology.
a) Paul Apple be
b) Chester Bernard
c) Luther Gulick
d) F. W. Riggs

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) **12**

1) Private administration
2) Ecological approach
3) Public Participation
4) Behaviorism
5) Importance of Public administrations
6) Public administration & Political Science

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **12**

a) State the difference between Public & Private administration.
b) What are the media of public relation?
c) Explain the relationship between public Administration & Economics.
d) Describe that Public Administration is an Instrument of social change.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **12**

a) Discuss the classical approach in Public administration.

OR

b) What is Public Relation? Give detail information through Public Relation?

Q.5 Answer the following question in detail. **12**

Define Public administration and Explain its Scope.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५

Indian Administration (230127102)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ **कमाल गुण : 60**

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) सप्तांग सिध्दांत ——— चे आहे.
अ) बुद्ध ब) कौटिल्य
क) जैन ड) मगध

२) लोकसभा सदस्याचे किमान वय काय असते?
अ) २५ ब) ३०
क) ३३ ड) ३५

३) राज्यसभा सदस्याची एकूण संख्या?
अ) २४० ब) २५०
क) २६० ड) २६५

४) भारतीय राज्यघटना समितीचे अध्यक्ष ——— होते.
अ) डॉ. बी. आर आंबेडकर ब) डॉ. राजेद्र प्रसाद
क) पंडीत नेहरू ड) महात्मा गांधी

५) ——— हे केंद्रीय मंत्रालयाच्या मंत्रिमडळाच्या बैठकीचे अध्यक्ष असतात.
अ) राष्ट्रपती ब) उप राष्ट्रपती
क) कॅबिनेट सचिव ड) पंतप्रधान

६) भारतीय राज्यघटना कधी स्विकारण्यात आली?
अ) २६ नोव्हें १९५० ब) २६ जाने १९५०
क) २६ नोव्हें १९४९ ड) वरील पैकी नाही

७) भारतातील संविधान कलम ३५२ अंतर्गत ——— आणीबाणीची घोषणा करू शकतात.
अ) गृहमंत्री ब) पंतप्रधान
क) परराष्ट्र मंत्री ड) राष्ट्रपती

८) लोकसभेची सदस्य संख्या किती आहे?

अ) २३७ ब) २७२

क) ५५२ ड) २५८

९) 'भारतीय राज्यघटनेचा आत्मा' असे वर्णन खालीलपैकी कोणत्या विधानास केले जाते?

अ) मूलभूत हक्क ब) मार्गदर्शक तत्वे

क) प्रस्ताविका ड) न्यायीक पुनर्वीलोकन

१०) भारतीय संसदेत ––– समाविष्ट आहे.

अ) राष्ट्रपती, लोकसभा आणि राज्यसभा

ब) लोकसभा, राज्यसभा

क) लोकसभा, पंतप्रधान आणि सभापती

ड) वरीलपैकी नाही

११) अकबर कालीन ––– महसूल प्रशासन व्यवस्था प्रसिध्द होती.

अ) तोडरमल ब) बीरबल

क) कौटील्य ड) बीरबल आणि कौटील्य

१२) मंत्री परिषद सामूहिक रित्या ––– ला जबाबदार असते.

अ) भारताचे राष्ट्रपती ब) राज्यसभा

क) पंतप्रधान ड) लोकसभा

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) १२

१) मुघल कालीन प्रशासकीय व्यवस्था स्पष्ट करा.

२) भारतीय प्रशासनाच्या तरतुदी विशद करा.

३) राष्ट्रपतीचे कार्य यावर चर्चा करा.

४) कॅबीनेट सचिवालयाची कार्य सांगा.

५) कायदा निर्मिती प्रक्रिया स्पष्ट करा.

६) 'न्यायीक सक्रीयता' यावर लिहा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

अ) राष्ट्रपतीचे कार्य विशद करा.

ब) राज्यसभेची कार्य लिहा.

क) भारतीय महान्यायवादी यावर थोडक्यात लिहा.

ड) ब्रिटीश कालीन प्रशासनाची वैशिष्टये सांगा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

अ) लोकसभेची रचना आणि कार्य विशद करा.

किंवा

ब) पंतप्रधानचे अधिकार आणि कार्य सविस्तर लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

सर्वोच्च न्यायालयाची रचना, अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.

SLR-VX-2

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April – 2025
Indian Administration (230127102)

Day & Date: Saturday, 17-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) The Saptanga theory is _____.
a) Buddha b) Kautilya
c) Jain d) Magadha

2) What should be the minimum age for being a member of Loksabha?
a) 25 b) 30
c) 33 d) 35

3) The total number of Rajya Sabha members _____.
a) 240 b) 250
c) 260 d) 265

4) _____ was president of Indian constitution committee.
a) Dr. B. R Ambedkar b) Dr. Rajendra Prasad
c) Pandit Nehru d) Mahatma Gandhi

5) _____ is the president of the cabinet meeting of central minister.
a) President b) Vice President
c) Cabinet Secretary d) Prime minister

6) When did India accept Indian constitution?
a) 26th Nov.1950 b) 26th Jan 1950
c) 26th Nov 1949 d) None of the above

7) _____ can proclaim emergency under the constitution article 352 in India?
a) Home Minister b) Prime Minister
c) Force Minister d) President

8) How many members are there in the Lok shabha?
a) 237 b) 272
c) 552 d) 258

9) Which one the following has been described as the 'Soul of the Indian constitution?
a) Fundamental Rights
b) Directive principles of state policy
c) The Preamble
d) The provision regarding judicial review

10) The parliament of India consists of _____.
a) The President Loksabha and Rajya sabha
b) The Loksabha and Rajya sabha
c) The Loksabha, prime minister and speaker
d) None of the above

11) ____ Revenue Administration system was famous in Akbar's period.
a) Todermal b) Birbal
c) Kautilya d) Birbal and Kautilya

12) The Council of ministers is collectively responsible to _____.
a) The president of India b) The Rajya Sabha
c) The Prime Minister d) The Loksabha

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Explain the system of Mughal period administration.
2) Elucidate the provisions of India Administration.
3) Discuss on functions of the president.
4) State the functions of cabinet secretariat.
5) Explain the Law-making process.
6) Write on Judicial Activism.

Q.3 Write short answer/short notes. (Any Two) **12**
a) Elucidate the function of president.
b) Write the function of Rajyashabha.
c) Write short notes on Indian Attorney General.
d) State the features of Brites period Administration.

Q.4 Broad answer type Question. (Any One) **12**
a) Elucidate the composition and functions of Lok Sabha.

OR

b) Write detail power and functions of prime minister

Q.5 Write the detail answer **12**
Explain the composition, powers and functions of supreme court.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल - २०२५
Indian Administrative Thinkers (230127103)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ––– यांना राष्ट्रपिता म्हणून ओळखले जाते.
अ) नरेंद्र मोदी ब) अमित शहा
क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ड) महात्मा गांधी

२) महात्मा गांधी यांचे राजकीय गुरू कोण होते?
अ) लोकमान्य टिळक ब) दादाभाई नौरोजी
क) डॉ. गोपाल कृष्ण गोखले ड) गोपाळ गणेश आगरकर

३) महात्मा गांधी यांच्याशी संबंधीत कोणत्या संकल्पना आहेत?
अ) ग्राम स्वराज्य ब) विश्वस्त
क) राज्यविरहित समाज ड) वरीलपैकी सर्व

४) छत्रपती शिवाजी महाराज यांना ––– म्हणून देखील ओळखले जाते.
अ) शिवबा ब) जाणता राजा
क) रयतेचा राजा ड) वरीलपैकी सर्व

५) छत्रपती शिवाजी महाराज यांनी आपले प्रशासन किती भागात विभाजीत केले होते?
अ) दोन ब) चार
क) तीन ड) एक

६) अष्टप्रधान मंडळात मोरोपंत पिंगळे ––– या पदावर विराजमान होते.
अ) सचिव ब) अमात्य
क) पेशवा ड) सेनापती

७) कौटिल्याच्या सप्तांग सिध्दांतातील पहिला घटक कोणता?
अ) जनपद ब) मित्र
क) अमात्य ड) स्वामी

८) अर्थशास्त्र हे पुस्तक कोणी लिहिले आहे?
 अ) महात्मा गांधी ब) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
 क) छत्रपती शिवाजी महाराज ड) कौटील्य

९) ––– यांनी सुशासन संकल्पनेचे वर्णन केले आहे.
 अ) कौटील्य ब) एल. डी. व्हाईट
 क) एम. पी. फॉलेट ड) डॉ. बी. आर. आंबेडकर

१०) डॉ. बी. आर आंबेडकर यांच्या मते भारतीय प्रशासनाची मुख्य वैशिष्टये ––– आहेत.
 अ) प्रबळ केंद्रीय शासन ब) संघराज्य
 क) एकेरी नागरीकत्व ड) वरील पैकी सर्व

११) 'स्टेट्स ॲण्ड मॅनोरेटिस्' हा ग्रंथ –––– यांनी लिहिला आहे.
 अ) महात्मा गांधी ब) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
 क) पंडीत नेहरू ड) यापैकी नाही

१२) भारतीय राज्यघटनेच्या मसुदा समितीचे अध्यक्ष कोण होते?
 अ) डॉ. एस. व्ही. सेन ब) सरदार वल्लभभाई पटेल
 क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ड) महात्मा गांधी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**
१) सप्तांग सिध्दांत सांगा.
२) अष्टप्रधान मंडळ विशद करा.
३) ग्रामस्वराज्याचे वर्णन करा.
४) जलधोरणावर प्रकाश टाका.
५) विश्वस्त संकल्पना लिहा.
६) डॉ. बी. आर. आंबेडकर यांचे प्रशासनावरील विचार सांगा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **१२**
१) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
२) महात्मा गांधी
३) छत्रपती शिवाजी महाराज
४) कौटिल्य

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) **१२**
१) छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या न्यायालयीन प्रशासनावर एक निबंध लिहा.
२) कौटिल्याच्या सुशासन विषयक विचाराचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

डॉ. बी. आर. आंबेडकर यांनी कायदा व न्यायालयीन व्यवस्था याविषयी मांडलेल्या विचाराचा सविस्तररित्या आढावा घ्या.

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April - 2025
Indian Administrative Thinkers (230127103)

Day & Date: Monday, 19-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) _____ is known as a father of Nation.
a) Narendra Modi b) Amit Shah
c) Dr. B. R. Ambedkar d) Mahatma Gandhi

2) Who is the political teacher of Mahatma Gandhi?
a) Lokmanya Tilak b) Dadabhai Naoroji
c) Dr. Gopal Krishna Gokhale d) Gopal Ganesh Agarkar

3) Which concepts are related to Mahatma Gandhi?
a) Gram Swarajya b) Trusteeship
c) Stateless Society d) All of the above

4) Chhatrapati Shivaji Maharaj also known as a ______.
a) Shivba b) Janta Raja
c) Rayatecha Raja d) All of the above

5) In how many provinces Chhatrapati Shivaji Maharaj divided his administration?
a) Two b) Four
c) Three d) One

6) _____ position was Moropant Pingle holding in Ashtapradhan Mandal
a) Sachiva b) Amatya
c) Peshwa d) Senapati

7) Which is the first element in Kautilya's saptang theory?
a) Janpad b) Mitra
c) Amatya d) Swami

8) Who wrote the Arthashastra book?
a) Mahatma Gandhi b) Dr. B. R. Ambedkar
c) Kautilya d) Dr. Rajendra Prasad

9) _____ describe the concept of good governance.
a) Kautilya
b) L. D. White
c) M. P. Follet
d) Dr. B. R. Ambedkar

10) According to Dr. B. R. Ambedkar main features of Indian administration are _____.
a) Powerful central Government
b) Union of State
c) Single Citizenship
d) All of the above

11) State and minorities written by _____.
a) Mahatma Gandhi
b) Dr. B. R. Ambedkar
c) Pandit Nehru
d) None of the above

12) Who was the chairman of Drafting committee of Indian constitution?
a) Dr. S. V. Sen
b) Sardar Vallabhbhai Patel
c) Dr. B. R. Ambedkar
d) Mahatma Gandhi

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) State Saptang theory.
2) Elucidate Ashtapradhan Mandal.
3) Describe Gram Swarajya.
4) Focus on water policy.
5) Write on concept on Trusteeship.
6) State the views of Dr. B. R. Ambedkar on administration.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

1) Dr. B. R. Ambedkar
2) Mahatma Gandhi
3) Chhatrapati Shivaji Maharaj
4) Kautilya

Q.4 Broad answer question. (Any One) **12**

1) Write an essay on Chhatrapati Shivaji Maharaj's Judicial Administration.
2) Critically evaluate Kautilya's ideas on good governance.

Q.5 Broad answer question. **12**

Review in detail the views expressed by Dr. B. R. Ambedkar about Law and Judicial system.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Research Methodology (230127105)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) कोणाच्या मते, "संशोधन ही एक अधिक शिस्तबध्द कृती असून संघटीत ज्ञान प्राप्तीच्या दिशेने शोध लावणारी दिशा आहे".
अ) जे. डब्ल्यू. बेस्ट ब) सी. ए. मोझेर
क) एल. व्ही. रेडमन ड) ई. एस. बोगार्ड्स

२) सामाजिक शास्त्राचे वैज्ञानिक स्वरूप कोणी निर्धारीत केले?
अ) चेस्टन बर्नार्ड ब) ऑगस्ट कॉम्त
क) गुडे आणि हॅट ड) सी. ए. मोझर

३) खालील पैकी कोणती संशोधन पध्दती नाही?
अ) ऐतिहासिक ब) तुलनात्मक
क) मुलाखत ड) अनुभवजन्य

४) एक किंवा त्यापेक्षा जास्त चल घटकाचे नियंत्रण करून केलेले संशोधन ––– हे आहे.
अ) शुध्द संशोधन ब) संख्यात्मक संशोधन
क) प्रायोगिक संशोधन ड) मूल्यांकन संशोधन

५) गृहीत कृत्य हे असतेः
अ) मूल्य निवाडा
ब) स्थापित तथ्य
क) चलघटकातील संबंधाचा अनुमान
ड) मत

६) प्रश्नावली हे असतेः
अ) प्रत्यक्ष प्राथमिक स्त्रोत ब) अप्रत्यक्ष प्राथमिक स्त्रोत
क) दुय्यम स्त्रोत ड) लिखित स्त्रोत

७) संभाव्यता नमुन्याचा प्रकार आहे.
   अ) सुविधाजनक ब) सहेतुक
   क) स्तरीय ड) अंतराळ

८) खालीलपैकी कोणती आधार सामग्री संकलन पद्धत नाही?
   अ) संशोधन समस्या ब) असंरचित मुलाखत
   क) डाक सर्वेक्षण प्रश्नावली ड) सहभागी निरीक्षण

९) सौ. पॉलिन यंग यांनी ––– प्रकारचे तथ्य मांडले.
   अ) एक ब) दोन
   क) तीन ड) चार

१०) एखादया परिस्थितीत नैसर्गिक रित्या उद्भवणाऱ्या घटनांच्या अभ्यासास –––– असे म्हणतात.
   अ) प्रायोगिक संशोधन ब) क्षेत्रीय संशोधन
   क) सर्वेक्षण संशोधन ड) सिद्धांतिक संशोधन

११) 'नमुना प्रकरणे' म्हणजे
   अ) नमुना चौकट वापरात आणलेला नमुना
   ब) संशोधनासाठी सुयोग्य व्यक्ती ओळखणे
   क) संशोधकाची पेटी
   ड) व्यक्ती, वर्तमानपत्र, दूरचित्रवाणी कार्यक्रम इत्यादी नमुने

१२) औपचारिक मुलाखत हे असतेः
   अ) अनियंत्रित ब) गहण
   क) असंरचित ड) मैत्रीपूर्ण

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) १२

१) गृहीत कृत्याचे प्रकार सांगा.
२) नमुना निवडीचे फायदे विशद करा.
३) व्यष्टी अध्ययन पध्दती सांगा.
४) संशोधनातील संगणकाचा वापर.
५) तथ्य संकलनाचे महत्त्व.
६) तथ्य संकलनाचे स्त्रोत सांगा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) निरीक्षणाचे महत्त्व
२) नमुना निवडीचे प्रकार
३) गृहीत कृत्याचे महत्त्व सांगा
४) संशोधन आराखडयाचा अर्थ

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तरे लिहा (कोणताही एक) १२

१) नमुना निवडीच्या वैशिष्टयाची चर्चा करा.

२) तथ्याचे वर्गीकरण व सारणीकरण स्पष्ट करा.

प्र.५ संशोधन अहवालाचा अर्थ व महत्त्व स्पष्ट करा. १२

Seat No.	

Set **P**

M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April – 2025
Research Methodology (230127105)

Day & Date: Saturday, 24-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) “Research is a more systematic activity directed towards discovery and development of organized body of knowledge” who stated?
a) J. W. Best b) C. A. Moser
c) L. V. Redman d) E. S. Bogardus

2) Who was the first to decide the scientific nature of social science?
a) Chester Barnard b) Auguste Comte
c) Goode and Hatte d) C. A. Moser

3) Which of the following is not a research method?
a) Historical b) Comparative
c) interviews d) Empirical

4) The research which is conducted by controlling one or more variables is:
a) Pure research b) Quantitative research
c) Experimental research d) Evaluation research

5) A hypothesis is a _____.
a) Value judgement
b) Established fact
c) Assumed relationship between variables
d) Opinion

6) A questionnaire is a:
a) Direct primary source b) Indirect primary source
c) Secondary source d) Documentary source

7) it is a form of probability sampling:
a) Convenience b) Purposive
c) Stratified d) Interval

8) Which of the following is not a data collection method?
- a) Research problem
- b) unstructured interviewing
- c) postal survey questionnaires
- d) participants observation

9) Mrs. Paulin Young has started _____ types of facts
- a) One
- b) Two
- c) Three
- d) Four

10) The study of naturally occurring events of situation is called:
- a) experimental research
- b) field research
- c) survey research
- d) theoretical research

11) What does "sampling cases" mean?
- a) sampling using sampling frame
- b) identifying peoples who are suitable for research
- c) researcher briefcase
- d) sampling people, newspapers, TV programmes, etc.

12) formal interviews are:
- a) uncontrol
- b) intensive
- c) unconstructed
- d) friendly

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) State the Types of hypothesis
2) Elucidate the Advantage of sampling
3) State Case study method
4) Use of computer in research
5) Importance of data collection.
6) State the source of data collection.

Q.3 Write short answer/short notes. (Any Two) **12**

1) Importance of observation.
2) Types of sampling.
3) Importance of the hypothesis
4) Meaning of research design

Q.4 Write the detail answer (Any One) **12**

a) Discuss the characteristics of sampling
b) Explain the classification and tabulation of data

Q.5 Explain the meaning and significance of report writing. **12**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च / एप्रिल – २०२५
Indian Constitution & Administration (230127106)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ **कमाल गुण**: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) नियंत्रक व महालेखापरिक्षका मार्फत सामान्यतः ––– चे लेखा परिक्षण केले जात नाही.
अ) केंद्र सरकार ब) राज्य सरकार
क) सार्वजनिक उपक्रम ड) महानगरपालिका

२) संविधान सभेचे पहिले अधिवेशन कधी भरले होते?
अ) ९ डिसेंबर १९४६ ब) २६ नोव्हेंबर १९४५
क) १५ ऑगस्ट १९४७ ड) यापैकी नाही

३) भारतीय राज्यघटनेत राज्याच्या मार्गदर्शक तत्वाची तरतुद कोणत्या कलमात केली आहे.
अ) कलम १२–३५ ब) कलम २३–३४
क) कलम ३६–५१ ड) कलम १९–२५

४) निती आयोगाची स्थापना ––– साली करण्यात आली.
अ) २०१४ ब) २०१३
क) २०१२ ड) २०१५

५) UPSC चे विस्तारित रूप काय आहे?
अ) युनायटेड पब्लिक सर्विस कमिशन
ब) युनियन पब्लिक सेक्टर कंपनी
क) युनियन पब्लिक सर्विस कमिशन
ड) युनियन पब्लिक सर्विस कमिटी

६) निवडणूक आचारसंहिता प्रथम ––– साली तयार करण्यात आली.
अ) १९७१ ब) १९७७
क) १९७९ ड) १९८०

७) दुसऱ्या प्रशासकीय सुधारणा आयोगाचे अध्यक्ष कोण होते?
अ) मोरारजी देसाई   ब) राजीव कुमार
क) ए. डी. गोरवाला   ड) वीरप्पा मोईली

८) मंत्र्याचे प्रकार किती आहेत. –––
अ) ३   ब) ५
क) २   ड) ४

९) ––– हे सध्या राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाचे अध्यक्ष आहेत.
अ) राजीव कुमार   ब) अरूण कुमार मिश्रा
क) मुकेश कुमार   ड) यापैकी नाही

१०) मूलभूत कर्तव्यात किती कलमे आहेत?
अ) १०   ब) ७
क) ११   ड) ५१

११) मुख्य निवडणूक आयुक्तांना कोण पदभ्रष्ट करू शकते?
अ) राष्ट्रपती   ब) जिल्हा परिषद
क) राज्यसभा   ड) संसद

१२) घटना दुरूस्ती संबंधी कोणते कलम आहे?
अ) ३६५   ब) ३६८
क) ३७०   ड) २८०

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) **१२**
१) धर्मनिरपेक्ष संकल्पना स्पष्ट करा.
२) मंत्र्यांचे प्रकार सांगा.
३) संघ लोकसेवा आयोगाचे कार्ये लिहा.
४) निती आयोगाची संरचना सांगा.
५) पहिल्या प्रशासकीय सुधारणा आयोगाच्या शिफारशी लिहा.
६) राज्याच्या मार्गदर्शक तत्वातील आर्थिक तत्वे कोणती आहेत.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**
१) राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाची रचना लिहा.
२) मुलभूत हक्काचे महत्त्व स्पष्ट करा.
३) भारताच्या निवडणूक आयोगाची भूमिका सांगा.
४) भारतीय राज्यघटनेच्या उद्देश पत्रिकेचे स्वरूप विशद करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) नियंत्रक व महालेखा परिक्षकांचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

२) भारतीय राज्यघटनेच्या वैशिष्टयावर चर्चा करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

'भारतीय राज्यघटना निर्मितीवर' एक निबंध लिहा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April - 2025
Indian Constitution & Administration (230127106)

Day & Date: Monday, 26-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) General the Audit of _____ is not done from the controller & Auditor General.
a) Central Government b) State Government
c) Public Enterprises d) Municipal Corporation

2) When was the first session of the constitution Assembly held?
a) 9 Dec 1946 b) 26 Nov 1945
c) 15 Aug 1947 d) None of these

3) In which Article the guiding Directive Principles of state policy in Indian constitution is Provided?
a) Article 12-35 b) Article 23-34
c) Article 36-51 d) Article 19-25

4) The NITI Aayog has been established in the year.
a) 2014 b) 2013
c) 2012 d) 2015

5) What is the long form of UPSC?
a) United Public Service Commission
b) Union Public Sector Company
c) Union Public Service Commission
d) Union Public Service Committee

6) Election code of conduct was first formed in _____.
a) 1971 b) 1977
c) 1979 d) 1980

7) Who was the chairman of Second Administrative Reform Commission.
a) Morarji Desai b) Rajiv Kamar
c) A. D. Gorwala d) Veerappa Moily

8) How many types of Ministers are _____.
a) 3 b) 5
c) 2 d) 4

9) _____ is the corrent chairman of the National Human Right Commission.
a) Rajiv Kumar b) Arun Kumar Mishra
c) Mukesh Kumar d) None of these

10) How many Articles are in fundamental Duties?
a) 10 b) 7
c) 11 d) 51

11) Who has the Remove the chief election commissioner?
a) President b) Zilla Parishad
c) Rajyasabha d) Parliament

12) What is the clause regarding amendment of constitution?
a) 365 b) 368
c) 370 d) 280

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Explain the concept of the secular state.
2) State the types of Ministers.
3) Write the function of union public service commission.
4) State the composition of NITI Aayog.
5) Write the recommendation of first administrative reform commission.
6) Which are the Economic Principles of Directive Principle of state policy.

Q.3 Write short answer/short notes. (Any Two) **12**
1) Write the composition of National Human Right Commission.
2) Explain the importance of fundamental Rights.
3) State the Role of Election Commission of India.
4) Describe the Nature Preamble of Indian Constitution.

Q.4 Write the Detail answer. (Any One) **12**
a) Explain the Power & function of controller & Auditor General.

OR

b) Discuss the characteristics of Indian constitution.

Q.5 Write the detail answer **12**
Write the essay on formation of Indian constitution.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल - २०२५
Public Administration
Administrative Organization and its Principles (230127201)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुणः ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) संघटनेचे मूलभूत आधार ––– आहेत.
अ) ४ ब) ५
क) ३ ड) २

२) पंक्ती घटकांचे प्रमुख कार्य ––– आहे.
अ) अंमलबजावणी ब) जनसंपर्क
क) सल्ला देणे ड) निर्णय घेणे

३) ––– ही संघटना मानवी संबंधावर आधारित आहे.
अ) औपचारिक ब) अनौपचारिक
क) यांत्रिकी ड) यापैकी नाही

४) सार्वजनिक लोकेनिगमाची संकल्पना ––– देशात विकसित झाली.
अ) अमेरिका ब) इंग्लंड
क) जर्मनी ड) रशिया

५) प्रमुख कार्यकारी अधिकाऱ्याचे ––– प्रकार आहेत.
अ) सहा ब) पाच
क) चार ड) दोन

६) अनौपचारिक संघटनेचे प्रवर्तक म्हणून ––– यांना ओळखले जाते.
अ) उर्विक ब) डिमॉक
क) एल्टन मेयो ड) एल.डी. व्हाईट

७) ––– या तत्त्वामुळे कार्य व पदाच्या जबाबदारीचे विभाजन होते.
अ) नियत्रंण कक्षा ब) आदेशाची एकता
क) प्रदलीकरण ड) अधिकार पद परंपरा

८) निर्णय हे ——— वर आधारित असावेत.
   अ) मूल्ये   ब) तथ्य
   क) कल्पना   ड) यापैकी नाही

९) अंमलबजावणी करणे हे ——— घटकांचे कार्य असते.
   अ) सल्लागार घटक   ब) पंक्ती घटक
   क) सहाय्यकारी   ड) मदत गट

१०) संघटनेतील सर्वव्यापी तत्व म्हणून ——— या तत्वास ओळखले जाते.
   अ) अधिकार पद परंपरा   ब) समन्वय
   क) नियत्रंण कक्षा   ड) आदेशाची एकता

११) नियत्रंणाची कक्षा निश्चित करणारे ——— घटक आहेत.
   अ) कार्य   ब) काळ
   क) वेळ   ड) वरील सर्व

१२) नियत्रंण क्षेत्राचा सिध्दांत ——— यांच्या लक्ष्य क्षेत्राच्या सिध्दांताशी निगडीत आहे.
   अ) ए.व्ही.ग्रॅक्युनस   ब) जे.डी.मिलेट
   क) ग्रॉहम वॉलास   ड) ल्युथर गुलीक

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) अनौपचारिक संघटना
२) समन्वय
३) खाते
४) सल्लागार घटक
५) सार्वजनिक लोकनिगम
६) मुख्य प्रशासकाची कार्ये

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

अ) सार्वजनिक लोकनिगमाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) औपचारिक संघटनेचे गुण सांगा.
क) अधिकार पद परंपरेचा अर्थ सांगून स्वरूप विशद करा.
ड) पंक्ती घटकांचे महत्त्व व कार्ये लिहा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

अ) प्रमुख प्रशासक / कार्यपालिकेचे चांगले गुण स्पष्ट करा.

किंवा

ब) खाते म्हणजे काय? खात्याचे आधारभूत घटक विशद करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

संघटनेचा अर्थ सांगून त्याच्या प्रकारावर सविस्तर चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Public Administration
Administrative Organization and its Principles (230127201)

Day & Date: Wednesday, 14-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) The basic elements of organization of _____.
a) 4 b) 5
c) 3 d) 2

2) The Main functions of staff agencies is _____.
a) Implementation b) Public relation
c) giving advice d) decision making

3) _____ organization is based on human relationship.
a) Formal b) Informal
c) Mechanical d) None of these

4) The Concept of Public Corporation was developed in _____.
a) America b) England
c) Germany d) Russia

5) There are _____ type of chief executive.
a) Six b) Five
c) Four d) Two

6) _____ is known as promoter of informal organization.
a) Urwick b) Dimock
c) Elton Mayo d) L. D. White

7) _____ principles divide the responsibility of work and position.
a) Span of control b) Unity of command
c) Delegation d) Hierarchy

8) Decision should be based on _____.
a) Value b) Facts
c) Imagination d) None of these

9) implementation _____ is a function of Unit.
a) Staff agency b) Line Unit
c) Auxiliary d) Helping group

10) The _____ principles known as a Universal Principles in Organization.
a) Hierarchy b) Co-ordination
c) Span of control d) Unity of command

11) _____ are elements that define the area of span of control.
a) Function b) Time
c) Place d) All the above

12) The span of control there is closely the related to the target field theory _____.
a) A.V. Graicunas b) J.D. Millet
c) Graham Wall d) Luther Gulick

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Informal organization
2) Co-ordination
3) Department
4) Staff Unit
5) Public Corporation
6) Function of chief executive

Q.3 Answer the following. (Any Two) **12**
a) Explain the characteristics of public corporation.
b) State the Merits of formal organization.
c) Describe the Meaning & Nature of Hierarchy.
d) Write the importance & functions of Line unit.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **12**
a) Explain the good qualities of chief executive.

OR

b) What is department? Explain the basic elements of department.

Q.5 Answer the following question in detail. **12**
Explain the meaning of Organization and discuss its types on details.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च / एप्रिल – २०२५
Government and Administration in Maharashtra (230127202)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ — कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) –––– महाराष्ट्राची निर्मिती झाली.
अ) ०१ मे १९६० ब) ०१ मे १९५६
क) १५ ऑगस्ट १९६२ ड) २६ जानेवारी १९६०

२) खालीलपैकी समिती / करार महाराष्ट्र निर्मितीसाठी अभ्यासले जातात.
अ) अकोला करार ब) जे. व्ही. पी. समिती
क) नागपूर करार ड) वरील पैकी सर्व

३) राज्यपालाची निवड ––– कडून केली जाते.
अ) पंतप्रधान ब) सर्वोच्च न्यायालय
क) राष्ट्रपती ड) कॅबिनेट सचिव

४) ––– हे राज्यातील घटनात्मक प्रमुख असतात.
अ) राज्यपाल ब) मुख्यमंत्री
क) कुलगुरू ड) उपमुख्यमंत्री

५) मंत्री परिषदेच्या रचनेचे ––– स्तर असतात.
अ) ०२ ब) ०५
क) ०३ ड) ०६

६) मुख्य सचिव हा खालील परिक्षेतून निवडला जातो.
अ) IAS ब) IFS
क) IPS ड) IRS

७) उच्च न्यायालयाची तरतूद राज्यघटनेच्या ––– कलमात आहे.
अ) २१४ ब) ३१४
क) २०० ड) ३००

८) राज्यपाल आणि मंत्रीमंडळातील दुआ म्हणून ––– काम करतात.
   अ) मुख्यमंत्री   ब) उपमुख्यमंत्री
   क) न्यायाधीश   ड) सचिव

९) महाराष्ट्राच्या विधान सभेची एकूण संख्या ––– आहे.
   अ) २८८   ब) २९२
   क) २९०   ड) ३००

१०) ––– हे राज्य विधीमंडळाचे कनिष्ठ सभागृह आहे.
   अ) लोकसभा   ब) विधानसभा
   क) राज्यसभा   ड) विधान परिषद

११) विधान परिषदेच्या सभासदाचे किमान वय ––– असते.
   अ) २५   ब) ३०
   क) ३५   ड) १८

१२) राज्य सचिवालयाचा प्रमुख ––– असतो.
   अ) मुख्य सचिव   ब) जिल्हाधिकारी
   क) सहाय्यक सचिव   ड) वरीलपैकी नाही.

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) महाराष्ट्र राज्याचे पुनर्संघटन स्पष्ट करा.
२) विधान सभेची रचना आणि कार्य विशद करा.
३) मुख्यमंत्री यांचे अधिकार व कार्य सांगा.
४) उच्च न्यायालयाचे अधिकार आणि कार्य यावर चर्चा करा.
५) राज्य सचिवालयाची रचना सांगा.
६) मंत्री परिषदेच्या कार्यावर चर्चा करा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
अ) राज्यपालाची भुमिका सांगा.
ब) विधान परिषदेची कार्य लिहा.
क) उच्च न्यायालयाची रचना विशद करा.
ड) महाराष्ट्र राज्याची निर्मिती स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
अ) राज्यपालाची भुमिका आणि कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

ब) मुख्य सचिवाचे अधिकार आणि कार्य सांगा

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२
राज्य न्यायव्यवस्थेचे अधिकार व कार्ये यावर सविस्तर उत्तर लिहा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April – 2025
Government and Administration in Maharashtra (230127202)

Day & Date: Friday, 16-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) Maharashtra was formed on _____
a) 1 May 1960 b) 1 May 1956
c) 15 Aug 1962 d) 26 Jan 1960

2) The Following committees and agreement are studied for the formation of Maharashtra.
a) Akola Agreements b) J.V.P Committee
c) Nagpur Agreements d) All of the above

3) The Governor is chosen by the _____.
a) Prime minister b) Supreme Court
c) President d) Cabinet Secretary

4) _____ is the Constitutional head of the state.
a) The Governor b) Chief Minister
c) Vice Chancellor d) Deputy Chief Minister

5) The structure of the council of minister has _____ levels.
a) 02 b) 05
c) 03 d) 06

6) Chief Secretory is selected through the following Examination.
a) IAS b) IFS
c) IPS d) IRS

7) The High Court is under Article 214 of the constitution.
a) 214 b) 314
c) 200 d) 300

8) The _____ Acts as a link between the Governor and the Cabinet.
a) Chief Minister b) Deputy Chief Minister
c) Judge d) Secretary

9) The total member of Maharashtra Legislative Assembly is _____.
a) 288 b) 292
c) 290 d) 300

10) _____ is the lower house of the State Legislature.
a) Loksabha b) Vidhan Sabha
c) Rajya Sabha d) Vidhan Parishad

11) The minimum age for a member of the Legislative council is _____
a) 25 b) 30
c) 35 d) 18

12) The head of the state secretariate is the _____.
a) The Chief Secretariat b) Collector
c) Assistant Secretary d) None of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Explain the Reorganization of Maharashtra state.
2) Elucidate the composition and function of Vidhan Sabha.
3) Write the power and functions of Chief Minister.
4) Discuss on the power and function of High court.
5) State the composition of state secretariat.
6) Discuss on the function of Council of Ministers.

Q.3 Write short answers/ short notes. (Any Two) **12**
a) State the Role of the Governor.
b) Write the function of Vidhan Parishad.
c) Elucidate the composition of the High court.
d) Explain the formation Maharashtra state.

Q.4 Write the detail answer. (Broad answer) (Any One) **12**
a) Explain the Functions and Role of Governor.

OR

b) State the Power and Functions of Chief Secretary.

Q.5 Write the detail answer. (Broad answer) **12**
Power and Functions of State Judiciary.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Rural Local Self-Government in India (230127203)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ७३ वी घटनादुरूस्ती ––– शी संबंधित आहे.
अ) भारताचे राष्ट्रपती
ब) भारतातील ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्था
क) मुख्यमंत्री
ड) भारताचे सर्वोच्च न्यायालय

२) ––– भारतातील खऱ्या किंवा वास्तविक किंवा थेट लोकशाहीचे प्रतिनिधित्व करतो.
अ) राज्यसभा ब) ग्रामसभा
क) लोकसभा ड) विधानसभा

३) राज्यघटनेच्या ––– मध्ये ग्रामपंचायतींच्या संघटनेचा उल्लेख आहे.
अ) कलम ४० ब) कलम ८१
क) कलम ५१ ड) यापैकी काहीही नाही

४) ––– हा भारतातील त्रिस्तरीय ग्रामीण स्वराज्य संस्थांचा मधला स्तर आहे.
अ) जिल्हा परिषद ब) ग्रामपंचायत
क) पंचायत समिती ड) यापैकी नाही

५) ७३ वी घटना दुरूस्ती कायदा ––– या वर्षी लागू करण्यात आला
अ) १९९४ ब) १९८९
क) १९६९ ड) १९७६

६) बलवंतराय मेहता समितीने १९५७ मध्ये ––– संबंधित अहवाल सादर केला.
अ) वाळवंट विकास कार्यक्रम ब) समुदाय विकास कार्यक्रम
क) पाणलोट विकास कार्यक्रम ड) यापैकी नाही.

७) राज्य निवडणूक आयोगाचा उल्लेख ——— मध्ये केला आहे.
   अ) कलम २४३ (K)   ब) कलम २५0
   क) कलम २८0   ड) यापैकी नाही

८) ——— ची स्थापना १९५९ मध्ये महाराष्ट्रात विकेंद्रित स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या स्थापनेसाठी उपाययोजना सुचविण्यासाठी करण्यात आली.
   अ) अशोक मेहता समिती   ब) बळवंतराय मेहता समिती
   क) वसंत नाईक समिती   ड) वरीलपैकी काहीही नाही

९) समुदाय विकास कार्यक्रमाची उद्‌दिष्टे ——— होती.
   अ) ग्रामीण भागातील सामुदायिक आरोग्य सुधारण्यासाठी
   ब) भारतातील वनक्षेत्र सुधारण्यासाठी
   क) ग्रामीण भागातील भूजल पातळी सुधारणे
   ड) ग्रामीण लोकांची सामाजिक आणि आर्थिक परिस्थिती सुधारणे.

१0) खालीलपैकी कोणाला घटनात्मक दर्जा आहे?
   अ) केंद्रीय अन्वेषण ब्यूरो (CBI)   ब) NITI आयोग
   क) ग्रामसभा   ड) वरीलपैकी काहीही नाही

११) स्थानिक स्वराज्य संस्थाच्या निवडणुका ——— द्वारे केल्या जातात.
   अ) विधानसभा   ब) जिल्हा परिषद
   क) भारतीय निवडणूक आयोग   ड) राज्य निवडणूक आयोग

१२) महाराष्ट्रातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये ——— जागा महिलांसाठी राखीव आहेत.
   अ) ५0 %   ब) ३३ %
   क) १५ %   ड) वरील पैकी काहीही नाही.

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) ग्रामपंचायतीची कामे
२) भारतातील स्थानिक स्वराज्य संस्थामध्ये महिलांसाठी आरक्षण
३) अशोक मेहता समितीच्या शिफारशींवर टिप्पणी लिहा.
४) पंचायत समितीची कार्ये
५) वसंतराव नाईक समितीच्या शिफारशींचा उल्लेख करा.
६) ग्रामसभेची भूमिका आणि कार्ये यावर भाष्य करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

अ) भारतातील ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्था बळकट करण्यासाठी राज्य वित्त आयोगाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

ब) पंचायत राज संस्थामधील जिल्हा परिषदेची भूमिका व कार्ये यांची चर्चा करा.

क) तळागाळातील लोकशाही मजबूत करण्यासाठी समुदाय विकास कार्यक्रमाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

ड) भारतातील पंचायत राज संस्था मजबूत करण्यासाठी राज्य निवडणूक आयोगाच्या भूमिकेवर टिप्पणी लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

अ) 73 व्या घटना दुरूस्ती कायदयाद्वारे स्थानिक स्वराज्य संस्थामध्ये महिलांना आरक्षण दिल्याने महिला सक्षमीकरणात कशी मदत झाली आहे ते स्पष्ट करा.

ब) भारतातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या उत्क्रांतीत बलवंतराय मेहता समितीच्या शिफारशींची थोडक्यात चर्चा करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२

भारतातील जिल्हा पंचायत राज संस्थांची रचना आणि कार्ये यांचे तपशीलवार वर्णन करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April – 2025
Rural Local Self-Government in India (230127203)

Day & Date: Tuesday, 20-May-2025
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) 73rd Constitutional Amendment deals with _____.
- a) President of India
- b) Rural local self-government in India
- c) The Chief Minister
- d) Supreme Court of India

2) _____ represents true or real or direct democracy in India.
- a) Rajya Sabha
- b) Gram Sabha
- c) Lok Sabha
- d) Vidhan Sabha

3) _____ of the Constitution mentions about organization of village panchayats.
- a) Art 40
- b) Art 81
- c) Art 51
- d) None of these

4) _____ is the middle tier of three tier rural local self government in India.
- a) Zilla Parishad
- b) Gram Panchayat
- c) Panchayat Samiti
- d) none of these

5) The 73rd Constitutional Amendment Act was implemented in the year __.
- a) 1994
- b) 1989
- c) 1969
- d) 1976

6) Balwantrai Mehta Committee submitted its report in 1957 related to____.
- a) Desert Development Programme
- b) Community Development Programme
- c) Watershed Development Programme
- d) None of these

7) The State Election Commission is mentioned in _____.
- a) Art 243 (K)
- b) Art 250
- c) Art 280
- d) None of these

8) _____ was formed in 1959 to suggest measures for the establishment of decentralized local self government in Maharashtra.
a) Ashok Mehta Committee
b) Balwantrai Mehta Committee
c) Vasantrao Naik Committee
d) None of the above

9) The objectives of Community Development Programme was_____.
a) to improve community health in rural areas
b) to improve forest cover in India
c) to improve groundwater level in rural areas
d) to improve social & economic conditions of rural people

10) Which of the following has a constitutional status
a) Central Bureau of Investigation (CBI)
b) NITI Aayog
c) Gram Sabha
d) None of the above

11) Elections to local self governing bodies is conducted by _____.
a) Vidhan Sabha
b) Zilla Parishad
c) Election Commission of India
d) State Election Commission

12) Local self government bodies in Maharashtra have _____ of seats reserved for women.
a) 50% b) 33%
c) 15% d) None of the Above

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Functions of Gram Panchayat.
2) Reservation for women in Local Self Government in India.
3) Comment on Ashok Mehta Committee recommendations.
4) Functions of Panchayat Samiti
5) Mention the recommendations of Vasantrao Naik Committee.
6) Comment on the role & functions of Gram Sabha.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **12**
a) Discuss the role of State Finance Commission in strengthening the rural local self government in India.
b) Discuss the role & functions of Zilla Parishad in Panchyat Raj Institutions.
c) Explain the impact of Community Development Programme in strengthening grassroots democracy.
d) Comment on the role of State Election Commission in strengthening the Panchyat Raj Institutions in India

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **12**

a) Explain how the reservation for women in local bodies by the 73rd Constitutional Amendment Act has helped in women empowerment.

OR

b) Discuss in brief the recommendations of Balwantrai Mehta Committee in the evolution of Local Self Government in India.

Q.5 Answer the following question. **12**

Describe in detail the composition & functions of District Panchayat Raj Institutions in India.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
District Administration (230127204)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुणः ३०
वेळ: सकाळी ११:00 ते 12:३0

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **०६**

१) जिल्हा प्रशासनाचे प्रमुख कोण असतात?
अ) आयुक्त ब) सचिव
क) जिल्हाधिकारी ड) जिल्हा परिषद अध्यक्ष

२) लोक न्यायालयाचे फायदे काय आहेत?
अ) वेळेची बचत ब) पैशाची बचत
क) जलद न्याय ड) वरील सर्व

३) कायद्याचे अधिराज्य निर्माण करणे ही जबाबदारी ––– असते.
अ) ग्रामसेवक ब) आरोग्य प्रशासन
क) ग्रामपंचायत ड) जिल्हा प्रशासन

४) जिल्ह्यात कायदा व सुव्यवस्था ठेवण्याची जबाबदारी कोणाची आहे?
अ) मुख्य कार्यकारी अधिकारी ब) जिल्हाधिकारी
क) आयुक्त ड) तहसिलदार

५) तहसिलदाराची नेमणूक कोण करते?
अ) राज्य शासन ब) विभागीय शासन
क) स्थानिक स्वशासन ड) जिल्हा शासन

६) कारागृह सुरक्षेची जबाबदारी कोणावर आहे?
अ) तहसिलदार ब) जिल्हाधिकारी
क) पोलिस अधिक्षक ड) मुख्य कार्यकारी अधिकारी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **0६**

१) जिल्हा प्रशासनाचे महत्त्व विशद करा.
२) जिल्हा अधिकाऱ्याची कार्ये स्पष्ट करा.
३) तलाठयाची कार्ये सांगा.
४) कायदा व सुव्यवस्थेची तत्त्वे लिहा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणताही एक) **0६**

१) कायदा व सुव्यवस्थेच्या महत्त्वावर चर्चा करा.
२) तहसिलदाराची कार्ये सांगा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **0६**

१) मंडळ अधिकाऱ्यावर निबंध लिहा.

किंवा

२) जिल्हा न्यायालयाची कार्ये सांगा.

प्र.५ उपविभागीय अधिकाऱ्यावर सविस्तर उत्तर लिहा. **0६**

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April – 2025
District Administration (230127204)

Day & Date: Thursday, 22-May-2025 Max. Marks: 30
Time: 11:00 AM To 12:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **06**

1) Who is the Chief of District Administration?
a) Commissioner b) Secretary
c) Collector d) Z.P. President

2) What are the benefits of Laknyayalaya?
a) Save the time b) Save the money
c) Quick Judgment d) All of the above

3) To establish the state of law is the responsibility of _____.
a) Gram Sevak b) Health Administration
c) Gram panchayat d) District Administration

4) Who is responsible to maintain law and order in District?
a) Chief Executive officer b) District Collector
c) Commissioner d) Tehsildar

5) Who appoints the Tehsildar?
a) State Government b) Divisional Government
c) Local Self Government d) District Government

6) Who is the responsible for prison security?
a) Tehsildar b) Collector
c) Superintendent of Police d) Chief Executive Officer

Q.2 Write short answers. (Any Two) **06**

1) Elucidate the importance of District Administration.
2) Explain the function of the District Collector.
3) State the function of Talathi.
4) Write the principles of law and orders.

Q.3 Write short answers/ short notes. (Any one) **06**

1) Discuss on the importance of law and order.
2) State the functions of Tehsildar.

Q.4 Write the detail answer (Broad answer type questions). (Any One) 06

a) write an essay on mandal Adhikari

OR

b) State the functions of District court.

Q.5 Write the detail answer (Broad answer type question). 06

Write the detailed answer on the Sun Divisional Officer.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च / एप्रिल – २०२५
Human Resource Administration (230127206)

वार, दिनांक : मंगळवार २७-०५-२०२५ कमाल गुण : 60
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) संघटनेतील मानवी संसाधनाचा अंदाज वर्तवणे, विकास व नियत्रंण करण्याच्या प्रक्रियेला ––– असे म्हणतात.
अ) मानवी संसाधन नियोजन ब) मानव संसाधन व्यवस्थापन
क) मानवी संसाधन विकास ड) मानव साधन व्यवस्थापन

२) कार्यक्षम उमेद्वाराचा शोध घेणे आणि आकर्षित करून पदासाठी अर्ज करायला लावण्याच्या प्रक्रियेला ––– म्हणतात.
अ) निवड ब) भरती
क) बदली ड) विभक्तीकरण

३) योग्य जागेकरीता योग्य व्यक्तीची निवड करण्याच्या प्रक्रियेला ––– म्हणतात.
अ) बदली ब) निवड
क) नियुक्ती ड) भरती

४) जेव्हा संघटनेमध्ये अतिरिक्त कर्मचारी असतात तेव्हा संघटनेने ––– केले पाहिजे.
अ) भरती आणि निवड ब) प्रशिक्षण आणि विकास
क) नोकरकपात ड) कार्यसिध्दी मूल्यमापन

५) सरदार वल्लभभाई पटेल राष्ट्रीय पोलीस ॲकाडमी ––– येथे आहे.
अ) माऊटअबू ब) सिमला
क) हैद्राबाद ड) मसूरी

६) यशदा ही संस्था ––– वर्षी स्थापन करण्यात आली.
अ) १९६३ ब) १९८४
क) १९९० ड) १९९५

७) ––– हा भरतीचा अंतर्गत स्त्रोत आहे.
   अ) जाहिरात ब) बढती
   क) रोजगार केंद्र ड) वरील पैकी सर्व

८) ––– प्रक्रियेत कर्मचाऱ्यांच्या कौशल्य, कार्यक्षमता आणि ज्ञानाचा विकास करतात.
   अ) मानवी संबंध व्यवस्थापन ब) मानवी संसाधन विकास
   क) मानवी संसाधन लेखाकर्म ड) मानवी संसाधन नियोजन

९) लुट पध्दती ––– देशात विकसित झाली.
   अ) फ्रान्स ब) इंग्लड
   क) चीन ड) अमेरिका

१०) मानव संसाधन व्यवस्थापनेमध्ये एच.आर.ए. हयाचा अर्थ ––– असा होतो.
   अ) हयुमन रिसोर्स ऑडिटिंग ब) हयुमन रिसोर्स अलायन्स
   क) हयुमन रिसोर्स असेसमेंट ड) हयुमन रिसोर्स अकांऊटिंग

११) ––– कार्यक्षमता म्हणजे विशिष्ट कामाबद्दलचे कौशल्य होय.
   अ) तांत्रिक ब) वर्तनात्मक
   क) कार्यात्मक ड) मानवी

१२) द इंडियन इन्स्टिटयूट ऑफ पर्सोनेल मॅनेजमेंट ही संस्था ––– शहरात आहे.
   अ) तिरूअनंतपुरूम ब) त्रिवेंद्रम
   क) कोलकत्ता ड) अहमदाबाद

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) **१२**

१) मानव संसाधन नियोजन संकल्पना
२) प्रत्यक्ष भरती
३) प्रशिक्षण
४) यशदा
५) लुट पध्दती
६) मानव संसाधन प्रशासानाचे महत्त्व

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) मानव संसाधन नियोजनाचे महत्त्व सांगा.
२) प्रत्यक्ष भरतीचे गुण–दोष लिहा.
३) लाल बहादुर शास्त्री प्रशासन प्रबोधिनीची रचना स्पष्ट करा.
४) मानव संसाधन प्रशासनाचा अर्थ व स्वरूप विशद करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) सरदार वल्लभभाई पटेल राष्ट्रीय पोलीस अकादमीचे कार्ये सांगा.

किंवा

२) भरतीच्या पध्दती विशद करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा १२

प्रशिक्षणाचा अर्थ सांगून त्याच्या प्रकारावर सविस्तर चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Human Resource Administration (230127206)

Day & Date: Tuesday, 27-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) The process of forecasting, developing and controlling human resource in an organization is called as _____.
a) Human Resource Planning
b) Human Recourse Management
c) Human Recourse Development
d) Human Source Management

2) _____ is a process of searching and attracting capable candidates to apply for the jobs.
a) Selection b) Recruitment
c) Transfer d) Separation

3) _____ is a process of choosing the right person for the right job.
a) Transfer b) Selection
c) Placement d) Recruitment

4) When there are surplus employees in an organization, the organization Should undertake ____
a) Recruitment & selection b) Training Development
c) Retrenchment & Layoff d) Performance Appraisal

5) Where is the Sardar Vallabhbhai Patel National Police Academy Located at _____.
a) Mount Aba b) Simla
c) Hyderabad d) Mussoorie

6) YASHDA was established in the years _____.
a) 1963 b) 1984
c) 1990 d) 1995

7) _____ is an internal source of recruitment.
a) Advertisement b) Promotion
c) Employment exchange d) All of these

8) _____ is a process of developing skills. Competencies and Knowledge of employees.
a) Human Relation Management
b) Human Resource Development
d) Human Source management
c) Human Resource Planning

9) The spoil system development in _____ country.
a) France b) England
c) China d) America

10) In Human Resource Management HRA Stands for _____.
a) Human Resource Auditing
b) Human Resource Allowance
c) Human Resource Assessment
d) Human Resource Accounting

11) _____ competencies refer to specific skills related to a job.
a) Technical b) Bahavioural
c) Functional d) Human

12) The Indian Institute of Personnel Management is located in the city of _____.
a) Thiruvananthapuram b) Trivandrum
c) Kolkata d) Ahmedabad

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Concept of Human Resource planning
2) Indirect Recruitment
3) Training
4) YASHADA
5) Spoil system
6) Importance of Human Resource Administration

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) **12**
1) State the importance of Human Resource Planning.
2) Write the merit & demerit of Direct Recruitment.
3) Explain the composition of Lal Bahadur Shastri National Academy.
4) Describe the meaning & nature of Human Resource Administration.

Q.4 Broad Question. (Any One) **12**
a) State the functions of Sardar Vallabhbhai Pater National Police Academy.

OR

b) Describe the types of Recruitment.

Q.5 Answer the following question in details. **12**
Explain the meaning of training and discuss its types in detail.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः
मार्च/एप्रिल – २०२५
Western Administrative Thinker (230127301)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ **कमाल गुण**: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) एल्टन मेयो यांनी कोणते प्रयोग केले होते?
अ) हॉर्थार्न प्रयोग ब) प्रकाश प्रयोग
क) मुलाखत प्रयोग ड) वरील सर्व

२) लोलकीय समाजाची संकल्पना रिग्ज यांनी कोणत्या शास्त्राच्या आधारावर स्पष्ट केली आहे.
अ) भौतिकशास्त्र ब) नैसर्गिक शास्त्र
क) रसायन शास्त्र ड) राज्य शास्त्र

३) पर्यावरणात्मक दृष्टीकोन ही नवसंकल्पना लोक प्रशासनामध्ये कोणी मांडली?
अ) एफ.डब्ल्यू.टेलर ब) एफ.डब्ल्यू. रिग्ज
क) मेरी पार्कर फॉलेट ड) हर्बट सायमन

४) लोलकीय समाजाची कोणती वैशिष्ट्ये आहेत?
अ) विविधता ब) औपचारिकता
क) परस्परांना छेदणे ड) वरीलपैकी सर्व

५) हर्बट सायमन यांनी निर्णय प्रक्रिया संबंधीचा कोणता नमुना विकसित केला आहे?
अ) आर्थिक मनुष्य ब) प्रशासकीय मनुष्य
क) सामाजिक मनुष्य ड) राजकीय मनुष्य

६) कोणत्या संसुचनात संसुचनाची दिशा ही शिखराकडून तळाकडे असते?
अ) उर्ध्वगामी संसूचन ब) अधोगामी संसूचन
क) पार्श्वगामी संसूचन ड) यापैकी नाही

७) एफ.डब्ल्यू.टेलर यांच्या मते व्यवस्थापनाचे घटक कोणते आहे?
अ) कामगार   ब) व्यवस्थापक
क) मालक   ड) वरीलपैकी सर्व

८) ——— हे शास्त्रीय व्यवस्थापनाचे जनक म्हणून ओळखले जातात.
अ) एम.पी कॉलेट   ब) हर्बट सायमन
क) हेन्री फेयॉल   ड) एफ.डब्ल्यू टेलर

९) वुड्रो विल्सन हे कोणत्या विषयाचे प्राध्यापक होते?
अ) समाजशास्त्र   ब) राज्यशास्त्र
क) इतिहास   ड) यापैकी नाही

१०) ——— या वर्षी वुड्रो विल्सन यांनी प्रशासनाचा अभ्यास हा लेख लिहिला होता.
अ) १८८७   ब) १८५७
क) १८४९   ड) १८१८

११) एल्टन मेयो हे ——— म्हणून ओळखले जातात.
अ) मानवतावादी   ब) समाजवादी
क) लोकशाहीवादी   ड) यापैकी नाही

१२) लोकप्रशासनाचा पितामह म्हणून कोण ओळखला जातो?
अ) एफ.डब्ल्यू टेलर   ब) हर्बट सायमन
क) एल्टन मेयो   ड) वुड्रो विल्सन

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) वुड्रो विल्सन यांचे प्रशासनावरील विचार स्पष्ट करा.
२) मानसिक क्रांती या संकल्पनेची चर्चा करा.
३) हॉर्थार्न प्रयोगाचे निष्कर्ष यावर प्रकाश टाका.
४) संसूचन संकल्पनेचे वर्णन करा.
५) बाजार कँटीन प्रारूप लिहा.
६) आंतरराष्ट्रीय प्रशासन म्हणजे काय?

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

अ) तुलनात्मक लोक प्रशासन
ब) शास्त्रीय व्यवस्थापन
क) साला प्रारूप
ड) अभिजातवादी सिध्दांत

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

अ) हर्बट सायमन यांनी सांगितलेली निर्णय निर्धारण प्रक्रिया विशद करा.

ब) 'लोलकीय समाज' यावरील एफ.डब्ल्यू. रिग्ज यांच्या विचारांचे वर्णन करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

शास्त्रीय व्यवस्थापनाची तत्त्वे आणि तंत्रे स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - III) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April – 2025
Western Administrative Thinker (230127301)

Day & Date: Thursday, 15-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) Which experiments did by Elton Mayo?
a) Hawthorne experiment b) Light experiment
c) Interview experiment d) All of the above

2) Riggs explained concept of prismatic society based on which science?
a) Physic b) Nature Science
c) Chemistry d) Political Science

3) Who introduced a new concept of ecological approach in public administration?
a) F. W. Taylor b) F.W. Riggs
c) Mery Parker Follet d) Herbert Simon

4) What are the features of prismatic society?
a) Heterogenity b) Formalism
c) Overlapping d) All of the above

5) Which model of decision making produce by Herbert Simon?
a) Economical man b) Administrative man
c) Social man d) Political man

6) Which communication is from top of bottom?
a) Upward b) Downward
c) Lateral d) None of the above

7) According to F.W. Taylor which are the elements of management.
a) Labour b) Manager
c) Owner d) All of the above

8) _____ was also known as father of scientific management?
a) M.P. Follette b) Herbert Simon
c) Henry Fayol d) F. W. Tylor

9) Woodrow Wilson was a professor of which subject?
- a) Sociology
- b) Political science
- c) History
- d) None of the above

10) _____ year the study of administration was written by Woodrow Wilson.
- a) 1887
- b) 1857
- c) 1849
- d) 1818

11) Elton Mayo is known as ______.
- a) Humanist
- b) Socialist
- c) Democratic
- d) None of the above

12) Who known as a father of Public Administration?
- a) F.W. Taylor
- b) Herbert Simon
- c) Elton Mayo
- d) Woodrow Wilson

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) Explain Woodrow Wilson's views on administration.
2) Discuss the concept of mental revolution.
3) Focus on the findings of Hawthorne experiment.
4) Describe the concept of communication.
5) Write the Bazzar canteen model.
6) What means International administration?

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

a) Comparative public administration
b) Scientific management
c) SALA model
d) Classical theory

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**

a) Elucidate the decision making process given by Herbert Simon.
b) Describe the F.W. Riggs views on prismatice society.

Q.5 Write the detail answer. **12**

Explain the principles and techniques of scientific management.

Seat No.	

Set | P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Development Administration (230127302)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) भारताच्या नियोजन आयोगाचे अध्यक्ष कोण होते?
अ) भारताचे राष्ट्रपती ब) भारताचे पंतप्रधान
क) भारताचे उपराष्ट्रपती ड) गृहमंत्री

२) HDI चा अर्थ काय आहे?
अ) मानवी विकास आयटम
ब) मानवी विकास निर्देशांक
क) हाऊसिंग डेव्हलपमेंट बँक ऑफ इंडिया
ड) वरीलपैकी काही नाही

३) शाश्वत विकास संसाधनांचे जतन ––– साठी सुनिश्चित करतो.
अ) केवळ सध्याच्या पिढ्यांसाठी
ब) केवळ भविष्यातील पिढ्यांसाठी
क) सध्याच्या आणि भविष्यातील दोन्ही पिढ्यासाठी
ड) वरील पैकी काही नाही

४) माहितीचा अधिकार अधिनियम कोणत्या वर्षी लागू झाला?
अ) २००६ ब) २००५
क) २००४ ड) २०००

५) तांत्रिक विकास प्रशासनाला अधिक ––– बनवतो.
अ) लवचिक नसलेले ब) गुंतागुंतीचे
क) कार्यक्षम ड) विलंबित

६) गांधींसाठी आर्थिक विकासाचा पाया होता.
अ) अहिंसा ब) सत्याग्रह
क) ग्राम स्वराज्य ड) गावे

७) स्वयंसेवी संस्था ––– यामधील अंतर भरून काढतात.
   अ) वाढवणे ब) जोडणे
   क) दुर्लक्ष करणे ड) टाळणे

८) G2C चा अर्थ काय आहे?
   अ) शासन ते नागरिक ब) प्रशासन ते समुदाय
   क) नागरिकांसाठी चांगले ड) नियंत्रणासाठी प्रशासन

९) “Development Administration” हे पुस्तक कोणी लिहिले?
   अ) सोल.एम कॅट्झ ब) आर. के. सप्रू
   क) एच. फेयोल ड) ग्रीव्ह

१०) विकास प्रशासनातील सामाजिक विकास यामध्ये काय समाविष्ट आहे?
   अ) सर्वांसाठी समान संधी निर्माण करणे.
   ब) राजकीय फायद्यांना प्राधान्य देणे
   क) शिक्षणाकडे दुर्लक्ष करणे
   ड) आरोग्य व्यवस्थेत कपात करणे

११) विकास प्रशासनातील नोकरशाहीची भूमिका काय असावी?
   अ) लालफितीला प्रोत्साहन देणे
   ब) धोरणांची प्रभावी अंमलबजावणी करणे
   क) जनतेच्या तक्रारींकडे दुर्लक्ष करणे
   ड) निर्णय घेण्यात विलंब वाढवणे

१२) विकासात लोकांचा सहभाग याचा अर्थः
   अ) स्थानिका समुदायांना वगळणे
   ब) शासनात आणि धोरण अंमलबजावणीत नागरिकांचा सक्रिय सहभाग
   क) हितधारकांचा सहभाग मर्यादित करणे
   ड) प्रशासनातील जबाबदारी कमी करणे

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) प्रशासकीय विकास (Administrative Development) संकल्पना स्पष्ट करा.
२) विकास प्रशासनात शैक्षणिक संस्थांची भूमिका काय आहे?
३) तंत्रज्ञानाच्या विकासाचा विकास प्रशासनावर कसा परिणाम होतो?
४) कॉपोरेट सामाजिक जबाबदारीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
५) भ्रष्टाचारामुळे होणारी प्रशासकीय आव्हाने काय आहेत?
६) पर्यावरणाच्या संदर्भात विकास प्रशासनाचे काय महत्त्व आहे?

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

अ) सामाजिक, आर्थिक आणि राजकिय विकास

ब) विकासामध्ये स्वयंसेवी संस्थाची भूमिका

क) विकास प्रशासनासाठी प्रादेशिकतेचे आव्हान

ड) तंत्रज्ञानाचा विकास आणि त्याचे महत्त्व

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

अ) विकास प्रशासनातील नवीन पैंलूचे विश्लेषण करा, ज्यामध्ये पर्यावरण, जागतिकीकरण, आणि कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी यांचा समावेश आहे. लोकसहभाग विकासाच्या परिणामांमध्ये कसा मदत करतो? आधुनिक विकास गरजां पूर्ण करताना त्यांच्यातील परस्पर संबंधावर चर्चा करा.

ब) विकास प्रक्रियेत बुॅरोक्रसी, स्वयंसेवी संस्थांची, सहकारी संस्थांची आणि शैक्षणिक संस्थाची भूमिका काय आहे? हे संस्थेच्या शाश्वत विकासामध्ये कसे योगदान देतात? उदाहणांसह स्पष्टीकरण द्या.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

विकास प्रशासनासमोरील प्रमुख आव्हाने ओळखा आणि त्यांचे विश्लेषण करा, ज्यामध्ये प्रादेशिकता, सांप्रदायिकता, लोकसंख्या वाढ आणि भ्रष्टाचार यांचा समावेश आहे. यावर मात करण्यासाठी नवीन धोरणे आणि सुधारणा कशा ठरू शकतात? प्रभावी उपाय सुचवा.

Seat No.	

Set | **P** |

M.A. (Public Administration) (Semester - III) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April - 2025
Development Administration (230127302)

Day & Date: Saturday, 17-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) Chairman of Planning Commission of India:
a) President of India b) Prime Minister of India
c) Vice President of India d) Home Minister

2) HDI mean's:
a) Human Development Item
b) Human Development Index
c) Housing Development Bank of India
d) None of the above

3) Sustainable development ensures the preservation of resources for ____.
a) Present generations only
b) Future generations only
c) Both present and future generations
d) None of the above

4) The Right to Information Act was passed in the year:
a) 2006 b) 2005
c) 2004 d) 2000

5) Technological development helps in making administration more:
a) Inflexible b) Complicated
c) Efficient d) Delayed

6) For Gandhi, the Pillar of Economic Development was:
a) Non-violence b) Satyagraha
c) Grama Swaraj d) Villages

7) Voluntary agencies help in _____ the gap between government efforts and local needs:
a) Widening b) Bridging
c) Ignoring d) Avoiding

8) G2C means:
a) Government to Citizens
b) Governance to Community
c) Good to Citizens
d) Governance to Control

9) Who wrote the book Development Administration?
a) Soul M. Katz
b) R.K. Sapru
c) H. Fayol
d) Grieve

10) Social development in Development Administration includes:
a) Creating equitable opportunities for all
b) Prioritizing political gains
c) Ignoring education
d) Reducing healthcare systems

11) Bureaucracy in Development Administration is expected to:
a) Encourage red tape
b) Implement policies effectively
c) Ignore public grievances
d) Increase delays in decision-making

12) People's participation in development ensures:
a) Exclusion of local communities
b) Active citizen involvement in governance
c) Limiting stakeholder participation
d) Reducing responsibility in administration

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) Define the concept of Administrative Development.
2) What is the role of educational institutions in Development Administration?
3) Explain how technological development impacts Development Administration.
4) Describe the significance of Corporate Social Responsibility.
5) What are the administrative challenges posed by corruption?
6) How does ecology relate to Development Administration?

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

a) Social, economic, and political development
b) Role of voluntary agencies in development
c) Regionalism as a challenge to Development Administration.
d) Technological development and its significance.

Q.4 Broad answer Question. (Any One) **12**

a) Analyze new aspects of development administration, focusing on ecology, globalization, and corporate social responsibility. How does people's participation enhance development outcomes? Discuss their interplay in addressing modern developmental needs.

b) Discuss the role of bureaucracy, voluntary agencies, cooperatives, and educational institutions in development. How do they contribute to sustainable growth? Provide examples.

Q.5 Broad answer questions. **12**

Identify and analyze the key challenges confronting development administration, including regionalism, communalism, population growth, and corruption. How can innovative policies and reforms mitigate these obstacles? Propose effective solutions.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Urban Local Self Government (230127303)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ **कमाल गुण**: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) ७४ वी घटनादुरूस्ती महत्त्वाची आहे; कारण ––––––
अ) शहरी संस्थांना घटनात्मक दर्जा देण्यासाठी
ब) शहरी संस्थांमध्ये समानता आणण्यासाठी
क) आर्थिकदृष्टया सक्षम बनविण्यासाठी
ड) वरीलपैकी सर्व

२) ७४ वी घटनादुरूस्ती ही भारतीय संविधानाच्या कोणत्या परिशिष्टात समाविष्ट करण्यात आली आहे?
अ) १० ब) ११
क) १२ ड) १३

३) सिडको आणि हडको यांच्यावर प्रत्यक्ष नियंत्रण कोणाचे असते?
अ) ग्राम विकास मंत्रालय ब) वित्त मंत्रालय
क) गृह मंत्रालय ड) नगर विकास मंत्रालय

४) कोणत्या वर्षात सिडको आणि हडको या संस्थांची निर्मिती करण्यात आली होती?
अ) १९५० ब) १९६०
क) १९७० ड) १९८०

५) भारतात 'अमृत मिशन' या प्रकल्पाची घोषणा कुणी केली होती?
अ) पियुष गोयल ब) नरेंद्र मोदी
क) सुषमा स्वराज ड) वेंकय्या नायडू

६) जवाहरलाल नेहरू राष्ट्रीय नागरी पुनर्निर्माण योजना कोणत्या वर्षात घोषित करण्यात आली होती?
अ) २००५ ब) २०१०
क) २०१५ ड) २०२०

७) नागरी स्थानिक स्वशासनामध्ये शहरीकरण वाढत आहे; कारण ———
अ) औद्योगिकरण ब) शिक्षणाचे केंद्र
क) विविध सोयी सुविधा केंद्र ड) वरीलपैकी सर्व

८) ——— हा शहरीकरणाचा परिणाम आहे.
अ) झोपडपट्टी ब) वाढती गुन्हेगारी
क) वाहतूक कोंडी ड) वरीलपैकी सर्व

९) स्थानिक स्वशासन संस्थेचे किती प्रकार आहेत?
अ) शहरी ब) ग्रामीण
क) शहरी व ग्रामीण ड) शहरी, ग्रामीण आणि औद्योगिक

१०) ——— या शहरी स्थानिक व स्वशासनापुढील प्रमुख मागण्या आहेत.
अ) झोपडपट्टी ब) औद्योगिकरण (शहरीकरण)
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

११) महानगरपालिकेच्या निवडणूका दर ——— वर्षांनी होतात.
अ) ४ वर्ष ब) ५ वर्ष
क) ६ वर्ष ड) ७ वर्ष

१२) महानगरपालिकेत महत्त्वाचे निर्णय घेण्याचा अधिकार हा ——— समितीला असतो.
अ) स्थायी ब) परिवहन
क) पाणी पुरवठा ड) कामकाज

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) १२
१) नागरीकरण (शहरीकरणाची) वाढीचे वर्णन करा.
२) नगरपंचायत म्हणजे काय? ते स्पष्ट करा.
३) नगरविकास मंत्रालय यावर चर्चा करा.
४) वाहतुक कोंडी व रहदारी या समस्येवर प्रकाश टाका.
५) 'अमृत मिशन' सांगा
६) प्रदूषणाबद्दल लिहा

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
१) नागरीकरणाचे परिणाम
२) शहर आणि औद्योगिक विकास महामंडळ (सिडको)
३) घनकचरा व्यवस्थापन
४) प्रधानमंत्री आवास योजना

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१२**

१) नागरीकरणाचा अर्थ, व्याख्या आणि कारणे सांगा.

२) जवाहरलाल नेहरू राष्ट्रीय नागरी पुनर्निर्माण योजनेचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. **१२**

७४ व्या घटनादुरूस्ती कायद्याची वैशिष्टये आणि परिणाम विशद करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - III) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April – 2025
Urban Local Self Government (230127303)

Day & Date: Monday, 19-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) 74th amendment is important because _____.
a) To provide constitutional status for urban bodies
b) To make equality in urban bodies
c) To provide financial empowerment
d) All of these

2) Where is the include of 74th Amendment in Indian constitution appendix?
a) 10 b) 11
c) 12 d) 13

3) Who has direct control over CIDCO and HUDCO?
a) Rural development ministry b) Finance ministry
c) Home ministry d) Urban development ministry

4) In which year CIDCO and HUDCO was established?
a) 1950 b) 1960
c) 1970 d) 1980

5) Who announced the AMRUT mission project in India?
a) Piyush Goyal b) Narendra Modi
c) Sushma Swaraj d) Venkaiah Naidu

6) In which year Jawaharlal Nehru National Urban Renovation mission was launched?
a) 2005 b) 2010
c) 2015 d) 2020

7) Increase of Urbanization in urban local government, because _____.
a) Industrialization b) Centre of Education
c) Centre of Various facilities d) All of these

8) _____ is the effect of urbanization.
- a) Slums
- b) Growing crime
- c) Traffic
- d) All of the above

9) How many types of local self government?
- a) Rural
- b) Urban
- c) Rural and Urban
- d) Rural, Urban and Industrial

10) _____ is a main problem before urban local self government.
- a) Slums
- b) Urbanization
- c) (A) and (B) both
- d) None of the above

11) The municipal corporation election conduct is every _____ year
- a) 04 years
- b) 05 years
- c) 06 years
- d) 07 years

12) _____ committee is to take important decision in municipal corporation.
- a) Standing
- b) Transport
- c) Water supply
- d) Working

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) Describe the Growth of urbanization.
2) What is Nagar Panchayat? Explain it.
3) Discuss on ministry of Urban development.
4) Focus on problem of transport and traffic.
5) State the AMRUT mission.
6) Write about pollution.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

1) Consequences of Urbanization.
2) City and Industrial Development Corporation (CIDCO)
3) Solid waste management.
4) Prime Minister (PM) Awas Yojana

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**

a) State the meaning, definition and causes of Urbanization.
b) Critically evaluate the Jawaharlal Nehru National Urban Renovation mission.

Q.5 Write the detail answer **12**

Elucidate the characteristics and Impact of 74th constitutional Amendment Act.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
ECONOMIC ADMINISTRTION (230127304)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुण : ३०
वेळ: सकाळी ११:०० ते १२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **०६**

१) १९९१ च्या आर्थिक सुधारणा दरम्यान भारताचे अर्थमंत्री कोण होते?
अ) पी. चिदंबरम ब) अरूण जेटली
क) यशवंत सिंह ड) मनमोहन सिंग

२) औद्योगिक धोरण ठराव १९५६ नुसार भारतात उद्योगधंद्याचे किती श्रेणीमध्ये वर्गीकरण करण्यात आले?
अ) ५ ब) ४
क) ३ ड) २

३) भारतातील वित्तीय क्षेत्राचे नियमन करण्यासाठी कोणती संस्था जबाबदार आहे?
अ) आर.बी.आय. ब) एन.एस.ई.
क) एस.बी.ई. ड) अर्थ मंत्रालय

४) कोणत्या औद्योगिक धोरणाने भारतात मिश्र अर्थव्यवस्था मॉडेलची स्थापना केली आणि उद्योगांना केंद्रीय सूची, राज्य सूची आणि खाजगी क्षेत्रातील गुंतवणुकीसाठी वर्गीकृत केले?
अ) औद्योगिक धोरण ठराव १९४८
ब) औद्योगिक धोरण ठराव १९४६
क) औद्योगिक धोरण ठराव १९६५
ड) औद्योगिक धोरण ठराव १९७०

५) –––– हे धोरण देशांतर्गत अर्थव्यवस्थेला जागतिक अर्थव्यवस्थेला जोडण्यास मदत करते.
अ) उदारीकरण ब) जागतिकीकरण
क) खाजगीकरण ड) वरील सर्व

६) खालीलपैकी कोणते सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम संसदेच्या अंतर्गत विशेष कायदा पारित करून स्थापित केले जाते?

अ) वैधानिक महामंडळ ब) भागीदारी

क) एकल मालकी ड) विभागीय उपक्रम

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **0६**

१) मार्गदर्शक तत्वातील आर्थिक तरतुदी कोणत्या?

२) आर्थिक प्रशासनाचे महत्त्व सांगा.

३) मिश्र अर्थव्यवस्थेची संगल्पना स्पष्ट करा.

४) १९४८ च्या औद्योगिक धोरण ठरावातील तरतुदी सांगा

प्र.३ थोडक्यात उत्तर लिहा. **0६**

भारतातील सार्वजनिक उपक्रमांपुढील समस्येचे वर्णन करा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१२**

अ) उदारीकरण म्हणजे काय? उदारीकरणाचे भारतीय प्रशासनावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

ब) सार्वजनिक उपक्रमांचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April – 2025
ECONOMIC ADMINISTRTION (230127304)

Day & Date: Saturday, 24-05-2025 Max. Marks: 30
Time: 11:00 AM To 12:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 06

1) Who was India's finance minister during economic reforms of 1991?
a) P. Chidambaram b) Arun Jaitley
c) Yeshwant Singh d) Manmohan Singh

2) According to the industrial policy resolution 1956 in how many categories where the industries classified in India?
a) 5 b) 4
c) 3 d) 2

3) Which organization is responsible for regulating the financial sector in India?
a) RBI b) NSE
c) SBE d) Ministry of finance

4) Which industrial policy marked the establishment of the mixed economy model in India and classified industries into Central list, state list and for private sector investment
a) Industrial policy resolution 1948
b) Industrial policy resolution 1956
c) Industrial policy resolution 1965
d) Industrial policy resolution 1970

5) _____is the policy that helps integrate a domestic economy with world economy.
a) Liberalization b) Globalization
c) Privatization d) None of the above

6) Which one of the following public sector undertaking is established by passing a special law under parliament?
a) Statutory corporation b) Partnership
c) Sole proprietorship d) Departmental undertaking

Q.2 Write short answers. (Any Four) **06**

- **a)** What are the financial provisions in the directive principle?
- **b)** State the importance of economic administration.
- **c)** Explain the concept of mixed economy.
- **d)** State the provisions of the Industrial Policy Resolution of 1948.

Q.3 Write Short Answer /Short note **06**

Describe the problems before public enterprises in India.

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**

- **a)** What is Liberalization? Explain the impact of liberalization on Indian administration.
- **b)** Explain the meaning and features of public enterprises.

Seat No.	

Set | P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Disaster Administration (230127307)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुण : 60
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाचे अध्यक्ष कोण असतात.
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान
क) मुख्यमंत्री ड) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायधीश

२) कोणत्या वर्षी राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाची स्थापना करण्यात आली.
अ) २००१ ब) २००२
क) २००४ ड) २००५

३) आपत्ती आल्यावर खालीलपैकी कोण प्रथम प्रतिसाद देतो.
अ) एन.जी. ओ ब) स्थानिक प्रशासन
क) प्रभावित समुदायाचे सदस्य ड) राज्य शासन

४) दुष्काळ वगळता इतर सर्व नैसर्गिक आपत्तीसाठी आपत्ती व्यवस्थापन कार्यात समन्वय साधण्यासाठी खालीलपैकी कोणते मंत्रालय केंद्रात नोडल मंत्रालय असते.
अ) कृषी मंत्रालय
ब) गृह मंत्रालय
क) नागरी विमान वाहतुक मंत्रालय
ड) आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालय

५) जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाचे अध्यक्ष आहेत.
अ) जिल्हाधिकारी ब) मुख्यमंत्री
क) गटविकास अधिकारी ड) वरीलपैकी नाही

६) राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन संस्था कोणत्या शहरात आहे.
अ) कोलकत्ता ब) नई दिल्ली
क) हैदराबाद ड) मनिपूर

७) आंतरराष्ट्रीय नैसर्गिक आपत्ती निवारण दिन कोणत्या दिवशी साजरा केला जातो.

अ) जून १५ ब) मार्च ५

क) ऑक्टोबर १३ ड) सप्टेंबर १३

८) भारताचे पहिले आपत्ती व्यवस्थापन योजना कोणी प्रसिध्द केली.

अ) एच. डी देवेगौडा ब) अटल बिहारी वाजपेयी

क) मनमोहन सिंग ड) नरेंद मोदी

९) आपत्ती व्यवस्थापनामध्ये हे समाविष्ट आहे.

अ) शमन ब) पुनर्रचना

क) पुनर्वसन ड) वरील सर्व

१०) पोलिसांचा हेल्पलाईन क्रमांक ओळखा

अ) १०० ब) १०१

क) १०२ ड) १०५

११) आपत्ती प्रशासनात खालीलपैकी कोणत्या जबाबदार संस्था आहेत

अ) पोलीस प्रशासन ब) महानगरपालिका

क) शैक्षणिक संस्था ड) वरील सर्व

१२) ——— मध्ये आपत्ती व्यवस्थापन कायदा करण्यात आला.

अ) २००६ ब) २००३

क) २००५ ड) २००९

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) १२

१) आपत्ती प्रशासनाचे स्वरूप.
२) भारतातील आपत्ती प्रशासनाची संकल्पना.
३) ग्राम कृतीदल आराखडा
४) आपत्ती प्रशासनात तहसीलदारची भूमिका.
५) आपत्ती प्रशासनात शैक्षणिक संस्थांची जबाबदारी.
६) आपत्ती प्रशासन कायदा २००५ ची वैशिष्टय.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) आपत्ती पोलीस प्रशासनाची भूमिका
२) राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण.
३) आपत्ती प्रशासन कायदा २००५ चा परिणाम
४) आपत्ती प्रशासनात जिल्हाधिकाऱ्यांची भूमिका

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) आपत्ती प्रशासनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

२) अशासकीय संघटनाची संकल्पना स्पष्ट करून आपत्ती प्रशासनात त्यांची जबाबदारी विशद करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

आपत्ती प्रशासनाचा अर्थ व व्याप्ती सांगा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - III) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April - 2025
Disaster Administration (230127307)

Day & Date: Monday, 26-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **12**

1) Who remains the chairman of national disaster management authority.
a) President b) Prime minister
c) Chief minister d) Judge of supreme court

2) In which year national disaster management authority was constituted.
a) 2001 b) 2002
c) 2004 d) 2005

3) Who among the following is the first to respond when a disaster strikes.
a) NGO
b) Locals administration
c) Affected community member
d) State government

4) Which one of the following miniseries is the nodal ministry at the centre of coordinating disaster management activity for all natural disaster except drought?
a) Ministry of agriculture
b) Ministry of Home affairs
c) Ministry of civil avilation
d) Ministry of health and family welfare

5) District disaster management authority is headed by
a) District magistrate b) Chief secretary
c) Block development officer d) None of the above

6) In which city the National institute of disaster management is situated?
a) Kolkata b) New Delhi
c) Hyderabad d) Manipur

7) International day of natural disaster reduction is celebrated on?
a) June 15 b) March 5
c) October 13 d) September 13

8) Who released the first disaster management plan of India.
- a) H.D deve Gowda
- b) Atal Bihari Vajpayee
- c) Manmohan Singh
- d) Narendra Modi

9) Disaster management is includes.
- a) Mitigation
- b) Reconstruction
- c) Rehabilitation
- d) All of the above

10) Identify the helpline number of police.
- a) 100
- b) 101
- c) 102
- d) 105

11) Which of the following responsible agency in disaster administration.
- a) Police administration
- b) Municipal corporation
- c) Education institute
- d) All of these

12) The disaster management act was made_____.
- a) 2006
- b) 2003
- c) 2005
- d) 2009

Q.2 Write Short Notes. (Any Four) **12**

1) Nature of disaster administration.
2) Concept of d disaster administration in India.
3) Gram kurtidal arakhada.
4) Role of tahsildar in disaster administration.
5) Responsibilities of educational institute in disaster administration.
6) Features of disaster administration act 2005.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) **12**

1) Role of Police administration in disaster management.
2) State disaster management authority.
3) Impact of disaster administration act 2005.
4) Role of district collector in disaster administration.

Q.4 Broad Question. (Any One) **12**

a) Explain the importance of disaster administration.
b) Elucidate the concept of non government organisation and its responsibilities in disaster administration.

Q.5 Write the detail answer **12**

State the meaning and scope of disaster administration.

Seat No.	

Set P

एम. ए. (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Public Administration
COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION IN INDIA, UK AND USA
(230127401)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) खालीलपैकी कोणते घटक तुलनात्मक लोक प्रशासनाच्या विकासाला कारणीभूत आहेत?
अ) सुधारणावादी चळवळ
ब) अमेरीकन विदेशी अर्थसहाय्य कार्यक्रम
क) फोर्ड फाऊंडेशनकडून वित्तीय सहाय्य
ड) वरील सर्व

२) तुलनात्मक लोक प्रशासन समर्थन देत नाही –
अ) सांस्कृतिक विविधतामय प्रशासन
ब) प्रशासनातील सिद्धांत निर्मिती
क) प्रशासनात मानकात्मक दृष्टीकोनाचा अवलंब
ड) प्रशासनात ज्ञानाचा व्यावहारिक उपयोग

३) ––– या समूहाची निर्मिती तुलनात्मक लोक प्रशासनाच्या अभ्यासासाठी झाली होती.
अ) भारतीय तुलनात्मक अभ्यास
ब) तुलनात्मक अभ्यास
क) अमेरीकन तुलनात्मक अभ्यास
ड) तुलनात्मक प्रशासकीय समूह

४) तुलनात्मक लोक प्रशासनातील महत्वाचा विचारवंत कोण आहे?
अ) एफ. डब्ल्यू. रिग्ज ब) ल्यूथर गुलिक
क) एल्टन मेयो ड) एफ. डब्ल्यू. टेलर

५) खालीलपैकी कोणते वैशिष्टय हे लोलकीय समाजाचे नाही?
   अ) बहु मानकात्मकता   ब) पारस्पारिक छेदन
   क) संस्थात्मकीकरण   ड) उच्चभ्रु वर्चस्व

६) 'साला' हा शब्द ——— भाषेतून आला आहे.
   अ) इंग्रजी   ब) संस्कृत
   क) स्पेनिश   ड) जर्मन

७) खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्य हे ग्रेट ब्रिटेनच्या प्रशासकीय व्यवस्थेचे नाही?
   अ) लिखित राज्यघटना   ब) अधिवेशन
   क) ग्रेट चार्टर   ड) यापैकी नाही

८) ——— या अहवालाने ग्रेट ब्रिटेनमध्ये सांसदीय आयुक्त पदाची शिफारस केली होती.
   अ) हेगा अहवाल   ब) विल्यम अहवाल
   क) व्हायट अहवाल   ड) ॲटीकशल अहवाल

९) अमेरीकेतील सर्वात लोकप्रिय शहरी शासन पद्धत म्हणजे ———
   अ) दे मेयर—कॉन्सील योजना   ब) द कमीशन योजना
   क) द सिटी मॅनेजर योजना   ड) द मेयर ॲडमिनिस्ट्रेटीव्ह योजना

१०) अमेरीकेतील इ.स. १९७८ च्या सनदी सेवा सुधार कायद्याद्वारे खालीलपैकी कोणाची निर्मिती करण्यात आली आहे?
   अ) मेरीट सिस्टीम प्रोटेक्शन बोर्ड
   ब) फेडरल लेबर रिलेशन ऑथोरेटी
   क) ऑफिस ऑफ परसोनेल मॅनेजमेन्ट
   ड) वरीलपैकी सर्व

११) नागरिकांचे प्रशासनातील नियंत्रणाचा सर्वात प्रभाव साधन किंवा मार्ग म्हणजे—
   अ) निवडणुका   ब) दबाव गट
   क) सल्लागार मंडळ   ड) जनमत

१२) भारतात राजकीय कार्यकारी मंडळात कोण येतात?
   अ) राष्ट्रपती   ब) प्रधानमंत्री
   क) मंत्री परिषद   ड) वरीलपैकी सर्व

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) तुलनात्मक लोक प्रशासनाची उत्क्रांती विशद करा.
२) व्यवस्था दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
३) भारतीय प्रशासकीय व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये सांगा.
४) ग्रेट ब्रिटेनमधील स्थानिक शासनावर प्रकाश टाका.
५) अमेरीकेतील प्रशासनावरील नियंत्रण विशद करा.
६) पर्यावरणात्मक दृष्टीकोन म्हणजे काय? त्याची चर्चा करा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
१) तुलनात्मक लोक प्रशासनाचे महत्त्व.
२) ग्रेट ब्रिटेनच्या प्रशासकीय व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये
३) भारतात प्रशासनावरील नियंत्रण.
४) अमेरीकेतील राजकीय कार्यकारी मंडळ.

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
१) तुलनात्मक लोक प्रशासनाच्या वर्तनवादी दृष्टीकोनाचे वर्णन करा.

किंवा

२) भारतातील स्थानिक शासन यावर एक निबंध लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२
तुलनात्मक लोक प्रशासनाचा अर्थ, स्वरूप आणि व्याप्ती विशद करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Semester - IV) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Public Administration
COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION IN INDIA, UK AND USA
(230127401)

Day & Date: Wednesday, 14-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **12**

1) Which among the following was responsible factor for the development of comparative public administration?
- a) Revisionist movement
- b) American foreign Aid programme
- c) Funding from ford foundations
- d) All of the above

2) Comparative public administration does not uphold -
- a) Cross-cultural administration
- b) Theory building in administration
- c) Adaptation of normative approaches to administration
- d) Practical application of knowledge to administration

3) _____ Group was established for the study of comparative public administration.
- a) Indian comparative study
- b) Comparative study
- c) American comparative study
- d) Comparative administrative group

4) Who is the important thinker for the comparative public administration?
- a) F.W.Riggs
- b) Luther Gullick
- c) Elten Mayo
- d) F.W.Taylor

5) Which one of the following is not the characteristics of a prismatic society?
- a) Polynormativism
- b) Overlapping
- c) Institutionalisation
- d) Elite domination

6) The word 'Sala' comes from _____ Language.
- a) English
- b) Sanskrit
- c) Spanish
- d) German

7) Which among the following is not the feature of the administrative system of UK?

a) Written constitution b) Convention
c) Great charter d) None of the above

8) _____ Report recommended parliamentary commissioner in UK.

a) Hegaw report b) William report
c) Whyatt report d) Atkinson report

9) The most popular form of city government in the USA is _____

a) The Mayor — council plan b) The commission plan
c) The city manager plan d) The mayor administrative plan

10) Which of the following was created by civil service reform Act. of 1978 in the USA?

a) Merit system protection Board
b) Federal Labour Relations Authority
c) Office of personnel management.
d) All of the above

11) The most effective means of citizen's control over administration is

a) Election b) Pressure group
c) Advisory Committees d) Public opinion

12) Who are the political executive in India?

a) President b) Prime minister
c) Council of minister d) All of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**

1) Describe the evolution of comparative public administration.
2) Explain the system approach.
3) State the administrative features of India.
4) Focus on the Local Government of UK.
5) Elucidate the control over administration in USA.
6) What is ecological approach? Discuss it.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

1) Importance of comparative public administration.
2) Administrative features of UK.
3) Control over administration in India.
4) Political executives in USA.

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**

a) Describe the behavioral approach of comparative public administration.
b) Write an essay on Local Government of India.

Q.5 Write the detail answer. **12**

Elucidate the meaning, nature & scope of comparative public administration.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः
मार्च/एप्रिल – २०२५
Financial Administration (230127402)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. **१२**

१) राष्ट्राच्या उत्पन्न व खर्चाचे विवरणपत्र म्हणजे ––– होय.
अ) लेखानुदान ब) अर्थसंकल्प
क) विधेयक ड) कर विधेयक

२) पहिल्या वित्त आयोगाचे अध्यक्ष ––– हे होते.
अ) के. सी. नियोगी ब) के. संथानम
क) ब्रह्मानंद रेड्डी ड) के. सी. पंत

३) वित्त मंत्रालयाचा राजकीय प्रमुख ––– असतो.
अ) सचिव ब) सहसचिव
क) कॅबिनेट मंत्री ड) राज्यमंत्री

४) निष्पती अर्थसंकल्पाची सुरूवात ––– या देशात झाली.
अ) फ्रान्स ब) रशिया
क) भारत ड) अमेरिका

५) भारतात सार्वजनिक लेखा समितीची स्थापना ––– वर्षी करण्यात झाली.
अ) १९३३ ब) १९२३
क) १९४७ ड) १९५०

६) ––– समितीचे कार्य म्हणजे प्रेताची उत्तरीय तपासणी करण्यासारखे आहे.
अ) अनुमान ब) लोकलेखा
क) सार्वजनिक उपक्रम ड) यापैकी नाही

७) नियंत्रण व महालेखापरिक्षकाचे अधिकार व कार्याची चर्चा संविधानाच्या कलम ––– करण्यात आलेली आहे.
अ) १४८ ब) १५१
क) १४७ ड) १४९

८) ज्या अर्थसंकल्पात खर्चाची बाजू अधिक दर्शविली जाते त्यास ——————— अर्थसंकल्प म्हणतात.

अ) बचतीचा ब) तुटीचा
क) संतूलित ड) निष्पती

९) ——— समितीत राज्यसभेचे सात सदस्य असतात.

अ) सार्वजनिक उपक्रम ब) अनुमान
क) लोकलेखा ड) यापैकी नाही

१०) राज्यघटनेच्या ——— कलमामध्ये वित्त आयोगासंबंधी तरतुद केलेली आहे.

अ) १८० ब) २९१
क) २८० ड) ३८०

११) सार्वजनिक लोकलेखा समितीत एकूण ——— सदस्य असतात.

अ) ३० ब) २२
क) २५ ड) १२

१२) सध्या भारताचे केंद्रीय वित्त मंत्री ——— आहेत.

अ) यशवंत सिन्हा ब) आय. के. गुजराल
क) पी. चिदंबरम ड) निर्मला सितारामन

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) वित्तीय प्रशासनाची अभिकरणे कोणती आहेत?
२) कर प्रशासनाचे महत्त्व सांगा.
३) अंदाज समितीची रचना व कार्ये विशद करा.
४) वित्त मंत्रालयाची कार्ये लिहा.
५) अर्थसंकल्पाचे प्रकार लिहा.
६) राजकोषीय धोरण स्पष्ट करा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) शून्याधिष्ठीत अर्थसंकल्प
२) पूरक अनुदान
३) धन विधेयक
४) सरकारी कोष

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) वित्त आयोगाची रचना आणि कार्ये विशद करा.

किंवा

२) नियंत्रक व महालेखापरिक्षकाचे अधिकार व कार्याचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

अर्थसंकल्पीय प्रक्रियेवर सविस्तर चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April - 2025
Financial Administration (230127402)

Day & Date: Friday, 16-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **12**

1) The statement of income and expenditure of the nation is _____.
a) Vote on Account b) Budget
c) Bill d) Tax Bill

2) _____ was the Chairman of the First Finance Commission.
a) K. C. Niyogi b) K. Santhanam
c) Brahmananda Reddy d) K. C. Pant

3) The Political head of the Ministry of Finance is _____.
a) Secretary b) Joint secretary
c) Cabinet-minister d) State minister

4) The budget for the performance started in a _____ country.
a) France b) Russia
c) India d) America

5) The Public Accounts Committee in India was established in the year _.
a) 1933 b) 1923
c) 1947 d) 1950

6) The work of the _____ committee is like doing a post-mortem examination of a corpse.
a) Estimate b) Public Account
c) Public undertaking d) None of these

7) The powers and functions of the Comptroller and Auditor General are discussed in the _____ article of the constitution.
a) 148 b) 151
c) 147 d) 149

8) A budget in which the expenditure side is more prominent is called a _____ budget.
a) Surplus b) Deficit
c) Balanced d) Performance

9) The _____ committee consists of seven members of the Rajya Sabha.
a) Public undertaking b) Estimate
c) Public Account d) None of these

10) The provision for the finance commission is made in the ____ articles of the constitution.
a) 180 b) 291
c) 280 d) 380

11) The Public Accounts Committee has a total of _____ members.
a) 30 b) 22
c) 25 d) 12

12) The current Union Finance Minister of India is _____.
a) Yashwant Sinha b) I. K. Gujral
c) P. Chidambaram d) Nirmala Sitharaman

Q.2 Write short answers. (Any Four) **12**
1) Which are the agencies of the Financial Administration.
2) State the importance of the Tax administration.
3) Describe the structure and functions of the Estimate Committee.
4) Write the functions of the Finance Ministry.
5) Write the types of Budget.
6) Explain the Fiscal Policy.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**
1) Zero-Based Budget
2) Supplementary Grant
3) Money Bill
4) Government Treasury

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**
1) Describe the structure and functions of the Finance Commission.

OR

2) Critically examine the power and functions of the Comptroller and Auditor General.

Q.5 Write the detail answer. **12**
Discuss the Budget process in detail.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Public Administration) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Public Policy in India (230127403)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ **कमाल गुण**: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) भारतात सर्वोच्च धोरण निर्माण संस्था कोणती आहे?
अ) संसद ब) राष्ट्रपती
क) राज्यपाल ड) ग्रामसभा

२) खालीलपैकी कोणते एक धोरण निर्मिती प्रक्रियेतील महत्त्वाचा घटक आहे?
अ) न्यायव्यवस्था ब) कायदेमंडळाचा सदस्य
क) माध्यम ड) वरीललपैकी सर्व

३) पंतप्रधानांचे स्वतंत्र सचिवालय कोणी निर्माण केले?
अ) पंडित जवाहरलाल नेहरू ब) लालबहादूर शास्त्री
क) श्रीमती इंदिरा गांधी ड) राजीव गांधी

४) द पॉलिसी ऑरिएंटेशन हा लेख कोणी लिहिला?
अ) कार्ल फ्रेड रिच ब) थॉमस आर डे
क) हेरोल्ड लॉस वेल ड) जेम्स ई एडरसन

५) खालीलपैकी कोणता एक नीती आयोगाचा भाग नाही?
अ) भारताचे पंतप्रधान ब) सरपंच
क) सर्व राज्यांचे मुख्यमंत्री ड) केंद्रशासित प्रदेशांचे नायबराज्यपाल

६) खालीलपैकी कोण एक 'लोकशाहीचे धोरणशास्त्र' या वाक्यप्रचाराशी संबंधित आहे.?
अ) एडवर्ड कॉड ब) हरबर्ट सायमन
क) एच लॉस वेल ड) जॉन डुई

७) खालीलपैकी कोणता एक भारत सरकारचा आघाडीचा 'विचारसमूह' आहे?
अ) निति आयोग ब) भारताचा योजना आयोग
क) सरकारी आयोग ड) श्रीकृष्ण आयोग

८) खालीलपैकी कोणती एक सार्वजनिक धोरणावरील मर्यादा नाही.
   अ) सांस्कृतिक संवेदनशीलता
   ब) धार्मिक श्रद्धा
   क) उदारमतवादी आणि वैज्ञानिक समाज
   ड) जाती आधारित समाज

९) खालीलपैकी कोण अनौपचारिक धोरण निर्माता आहे?
   अ) राजकीय पक्ष ब) दबाव गट
   क) वैयक्तिक नागरिक ड) वरीलपैकी सर्व

१०) खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर नाही
   अ) सार्वजनिक धोरण सरकारची प्रतिमा बांधतात.
   ब) सार्वजनिक धोरण निर्मिती ही एक अत्यंत साधी प्रक्रिया नाही.
   क) सार्वजनिक धोरणशास्त्र ही सामाजिक शास्त्राची नवीशाखा नाही.
   ड) धोरणाच्या यशस्वीतेवर शासनाची यशस्विता अवलंबून असते.

११) 'धोरण हा सत्तेचा आधार आहे' असे कोणी सांगितले.
   अ) म्याकेहोली ब) कार्ल मार्क्स
   क) प्लेटो ड) मॉर्गान्था

१२) धोरण निर्मिती हे सार्वजनिक धोरण प्रशासनाचे सार आहे असे कोणी सांगितले.
   अ) पॉल एप्पलबी ब) थॉमस डे
   क) चार्लस लिंड ब्लूम ड) एझकेल डोर

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) १२
   १) सार्वजनिक धोरणाचा अर्थ सांगा.
   २) निती आयोगाची रचना सांगा.
   ३) तुमच्या मते धोरण विश्लेषण म्हणजे काय?
   ४) नियामक धोरण स्पष्ट करा.
   ५) पुनर्वितरणात्मक धोरण म्हणजे काय?
   ६) धोरण सरनशास्त्राची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
   अ) एजिकल ड्रोनचे सार्वजनिक धोरण प्रतिमान
   ब) सार्वजनिक धोरणाचे स्वरूप
   क) निती आयोगाची कार्य
   ड) लिंडब्लूम्सचे सार्वजनिक धोरण प्रतिमान दृष्टिकोन

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

अ) सार्वजनिक धोरणाच्या व्याप्तीची चर्चा करा.

ब) धोरण निर्माण संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

सार्वजनिक धोरणावरील विविध मर्यादांची चर्चा करा.

Seat No.	

Set | **P**

M.A. (Public Administration) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April – 2025
Public Policy in India (230127403)

Day & Date: Tuesday, 20-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative. **12**

1) Which is the supreme policy making body in India?
a) Parliament b) President
c) Governor d) Gramsabha

2) Which one of the following is an important element in the policy making process?
a) Judiciary b) The members of the legislature
c) Media d) Above all

3) Who created and independent prime minister secretariat?
a) Pandit Jawaharlal Nehru b) Lal Bahadur Shastri
c) Indira Gandhi d) Rajiv Gandhi.

4) Who wrote the article 'the policy orientation'?
a) Carl j fredrich b) Thimas R.Dye,
c) Herald Lasswel, d) james E.Andorsan.

5) Which one of the following is not the part of the structure of Niti aayog?
a) Prime minister of India b) Sarpanch,
c) Chief minister of all states, d) Lt. Governor of Ut.

6) Who one of the following is concern with the phrase the policy science of democracy?
a) Edward Quade b) Herbert Simon
c) Herold laswell d) John Dewey

7) Which one of the following is the leading think tank of the Government of India?
a) NITI Aayog b) Planning commission of India
c) Sarkariya commission d) Shri Krishna commission.

8) Which one of the following is not constrain on public policy?
a) Cultural sensivities b) Religious beliefs
c) liberaland specific society d) Cast base society

9) Which of the following is unofficially policy makers?
- a) Political parties
- b) Pressure groups
- c) Individual citizen
- d) AII of above

10) Which of the following statement is not correct?
- a) Public policy are to build image of government
- b) Public policy making is not a very simple process
- c) Public policy science is not a new branch of social science
- d) The success of the government is depend on the policy success

11) Who said policy is the base of power?
- a) Machievali
- b) Karl marx
- c) Plato
- d) Morgenthau

12) Who say that the ‘essence of public policy administration is policy making’?
- a) Paul appleby
- b) Thomas dye
- c) Lindblom Charles
- d) Yehekel dror

Q.2 Write short answers (Any Four) **12**

1) State the meaning of public policy.
2) State the compositions of Niti Aayog.
3) What do you mean by policy analysis?
4) Explain regulatory policy.
5) What is redistributive policy?
6) Explain the concept of policy science.

Q.3 Write short note (Any Two) **12**

a) Public policy model of yehezkel dror.
b) Nature of public policy.
c) Functions of Niti Aayog.
d) Lindbloms Public policy model approach.

Q.4 Write the detail answer. (Any One) **12**

a) Discuss the scope of public policy.
b) Explain the role of policy making institution.

Q.5 Write the detail answer to the following question. **12**

Discuss the various constrain on public policy.

SLR-VX-21

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) Examination: March/April – 2025
E-ADMINISTRATION (230127405)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ | कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ई–प्रशासनाचे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?
अ) नोकरशाही वाढवणे
ब) नागरिकांचा सहभाग आणि सेवा वितरण सुधारणे
क) पारदर्शकता कमी करणे
ड) भ्रष्टाचार वाढवणे

२) ई–प्रशासनाचा खालीलपैकी कोणता फायदा आहे?
अ) वाढलेली कागदपत्रे ब) कमी झालेली पारदर्शकता
क) सुधारित कार्यक्षमता ड) नागरिकांचा सहभाग कमी होणे

३) ई–सेवेचे उदाहरण काय आहे?
अ) ऑनलाइन बिल पेमेंट
ब) कागदावर आधारित अर्ज सादर करणे
क) प्रत्यक्ष सेवा वितरण
ड) वरीलपैकी काहीही नाही

४) ई–प्रशासन अंमलबजावणीमध्ये खालीलपैकी कोणते आव्हान आहे?
अ) पायाभूत सुविधांचा अभाव ब) बदलांना प्रतिकार
क) सायबरसुरक्षा चिंता ड) वरील सर्व

५) डिजिटल प्रशासन म्हणजे काय?
अ) सरकारी सेवांचे व्यवस्थापन आणि वितरण करण्यासाठी तंत्रज्ञानाचा वापर
ब) सरकारी सेवांचे व्यवस्थापन करण्यासाठी कागदावर आधारित प्रणालींचा वापर
क) वैयक्तिक हेतूंसाठी सोशल मीडियाचा वापर
ड) वरीलपैकी काहीही नाही

६) खालीलपैकी कोणते ई–सहभागाचे उदाहरण आहे?
अ) ऑनलाइन सर्वेक्षण
ब) सार्वजनिक सभा
क) कागदावर आधारित अभिप्राय
ड) वरीलपैकी काहीही नाही

७) ई–प्रशासनात आयसीटीची भूमिका काय आहे?
अ) मॅन्युअल प्रक्रिया स्वयंचलित करणे
ब) नागरिकांचा सहभाग सुधारणे
क) पारदर्शकता आणि जबाबदारी वाढवणे
ड) वरील सर्व

८) नागरिकांसाठी ई–प्रशासनाचा खालीलपैकी कोणता फायदा आहे?
अ) वाढलेली सोय   ब) कमी केलेली प्रतीक्षा वेळ
क) सेवांमध्ये सुधारित प्रवेश   ड) वरील सर्व

९) ई–प्रोक्योरमेंट म्हणजे काय?
अ) सरकारी खरेदी सुलभ करण्यासाठी तंत्रज्ञानाचा वापर
ब) खरेदीसाठी कागदावर आधारित प्रणालींचा वापर
क) खेरदीसाठी सोशल मीडियाचा वापर
ड) वरीलपैकी काहीही नाही

१०) ई–प्रशासनाचे खालीलपैकी कोणते प्रमुख वैशिष्ट्य आहे?
अ) नागरिक–केंद्रित दृष्टिकोन
ब) तंत्रज्ञान–चालित दृष्टिकोन
क) कागदावर आधारित दृष्टिकोन
ड) नोकरशाही दृष्टिकोन

११) ––– ही फेसबुक आणि इंस्टाग्रामची मूळ कंपनी आहे.
अ) अमेझॉन   ब) मेटा प्लॅटफॉर्म्स
क) गुगल   ड) ट्विटर

१२) व्यावसायिक नेटवर्किंग आणि नोकरी शोधण्यासाठी खालीलपैकी कोणते सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्म सर्वात योग्य आहे.
अ) इंस्टाग्राम   ब) स्नॅपचॅट
क) फेसबुक   ड) लिंक्डइन

प्र.२ खालीलपैकी लहान टीपा लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) ई–प्रशासन म्हणजे काय?
२) ई–प्रशासनाचे फायदे.
३) ई–प्रशासनात आयसीटीची भूमिका.
४) ई–प्रशासनाच्या अंमलबजावणीतील आव्हाने
५) ई–प्रशासनात नागरिक–केंद्रित दृष्टिकोन.
६) डिजी लॉकर.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) १२

१) ई–प्रशासनात डिजिटल डिव्हाईडची संकल्पना काय आहे.
२) सार्वजनिक सेवा वितरण सुधारण्यात ई–प्रशासनाची भूमिका विविध उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
३) नागरिकांच्या सेवा पुरावण्यात सोशल मीडियाची भूमिका उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
४) प्रशासनात माहिती आणि संगणक तंत्रज्ञानाची (आयसीटी) भूमिका आणि वापर यांचा उल्लेख स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या. (कोणताही एक) १२

१) सुशासनाची संकल्पना आणि त्याचे महत्त्व संबंधित केस स्टडीसह स्पष्ट करा.

किंवा

२) ई–गव्हर्नन्स अंमलबजावणीतील आव्हाने कोणती आहेत?

प्र.५ महाराष्ट्रातील महा ई–सेवा केंद्राच्या विशेष संदर्भात डायरेक्ट बेनिफिट ट्रान्सफर (डीबीटी) थेट लाभ हस्तांतरण योजनेसह त्याच्या घटकांची सविस्तर चर्चा करा. १२

Seat No.	

Set	**P**

M.A. (Public Administration) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April – 2025
E-ADMINISTRATION (230127405)

Day & Date: Thursday, 22-May-2025 Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative: **12**

1) What is the primary goal of e-administration?
a) To increase bureaucracy
b) To improve citizen engagement and service delivery
c) To reduce transparency
d) To increase corruption

2) Which of the following is a benefit of e-administration?
a) Increased paperwork
b) Reduced transparency
c) Improved efficiency
d) Decreased citizen participation

3) What is an example of an e-service?
a) Online bill payment
b) Paper-based application submission
c) In-person service delivery
d) None of the above

4) Which of the following is a challenge in implementing e-administration?
a) Lack of infrastructure b) Resistance to change
c) Cybersecurity concerns d) All of the above

5) What is digital governance?
a) The use of technology to manage and deliver government services
b) The use of paper-based systems to manage government services
c) The use of social media for personal purposes
d) None of the above

6) Which of the following is an example of e-participation?
a) Online surveys b) Public meetings
c) Paper-based feedback d) None of the above

7) What is the role of ICT in e-administration?
a) To automate manual processes
b) To improve citizen engagement
c) To enhance transparency and accountability
d) All of the above

8) Which of the following is a benefit of e-administration for citizens?
a) Increased convenience
b) Reduced waiting times
c) Improved access to services
d) All of the above

9) What is e-procurement?
a) The use of technology to facilitate government procurement
b) The use of paper-based systems for procurement
c) The use of social media for procurement
d) None of the above

10) Which of the following is a key feature of e-administration?
a) Citizen-centric approach b) Technology-driven approach
c) Paper-based approach d) Bureaucratic approach

11) _____ is the parent company of Facebook & Instagram.
a) Amazon b) Meta Platforms
c) Google d) Twitter

12) Which of the following social media platforms is best suited for professional networking & job hunting _____.
a) Instagram b) Snapchat
c) Facebook d) Linkedin

Q.2 Write short notes of the following. (Any Four) **12**
1) What is e-administration?
2) Benefits of e-administration
3) Role of ICT in e-administration
4) Challenges in implementing e-administration
5) Citizen-centric approach in e-administration
6) Digi Locker

Q.3 Answer the following question. (Any Two) **12**
1) What is the concept of Digital Divide in e-governance.
2) Describe the role of e-administration in improving public service delivery with relevant examples.
3) Describe the role of social media in provision of citizens services with examples.
4) Mention the role & use of Information & Computer Technology (ICT) in administration.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) **12**

1) Explain the concept of Good Governance and its importance with relevant case studies.

OR.

2) What are the challenges of implementing e-governance.

Q.5 Discuss the Direct Benefit Transfer (DBT) scheme in detail along with its components with special reference to Maha E- Seva Kendra in Maharashtra. **12**

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) Examination: March/April – 2025
HEALTH ADMINISTRATION (230127406)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) आयुष्मान भारत योजनेचे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?
अ) सर्व भारतीय नागरिकांना आरोग्य विमा संरक्षण प्रदान करणे
ब) समाजातील सर्वात वंचित आणि असुरक्षित घटकांना सार्वत्रिक आरोग्य सेवा संरक्षण प्रदान करणे
क) पारंपारिक औषध प्रणालींना प्रोत्साहन देणे
ड) आरोग्य सेवा खर्च वाढवणे

२) कोणती योजना भारतीय नागरिकांना अपघात विमा संरक्षण प्रदान करते?
अ) आयुष्मान भारत योजना
ब) प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजना
क) केंद्र सरकारची आरोग्य योजना
ड) राष्ट्रीय आरोग्य संरक्षण योजना

३) राष्ट्रीय आरोग्य संरक्षण योजनेअंतर्गत वार्षिक आरोग्य संरक्षण किती आहे?
अ) प्रति कुटुंब १ लाख रूपये ब) प्रति कुटुंब ५ लाख रूपये
क) प्रति कुटुंब १० लाख रूपये ड) प्रति कुटुंब २ लाख रूपये

४) आयुर्वेद, योग आणि निसर्गोपचार, युनानी, सिद्ध आणि होमिओपॅथी आरोग्य सेवा प्रणालींमध्ये प्रवेश प्रदान करण्याचे उद्दिष्ट कोणत्या योजनेचे आहे?
अ) राष्ट्रीय आयुष अभियान
ब) आयुष्मान भारत योजना
क) केंद्र सरकारची आरोग्य योजना
ड) राष्ट्रीय आरोग्य संरक्षण योजना

५) राष्ट्रीय आरोग्य विमा योजनेसाठी लक्ष्य गट कोणता आहे?
अ) सर्व भारतीय नागरिक
ब) संघटित क्षेत्रातील कामगार
क) असंघटित क्षेत्रातील कामगार आणि दारिद्र्यरेषेखालील व्यक्ती
ड) ज्येष्ठ नागरिक

६) भारतातील राष्ट्रीय आरोग्य धोरणाचे (एनएचपी) प्राथमिक उद्दिष्ट्य आहे?
अ) आरोग्यसेवेवरील खर्च वाढवणे
ब) आरोग्य पायाभूत सुविधा सुधारणे
क) दर्जेदार आरोग्यसेवा सेवांमध्ये सार्वत्रिक प्रवेश प्रदान करणे
ड) आरोग्यसेवेचा खर्च कमी करणे

७) राष्ट्रीय आरोग्य धोरण २०१७ चे खालीलपैकी कोणते प्रमुख वैशिष्ट्य आहे?
अ) आरोग्यसेवेमध्ये खाजगी क्षेत्राची वाढलेली भूमिका
ब) प्रतिबंधात्मक आणि प्रोत्साहनात्मक आरोग्यसेवेवर भर
क) आरोग्यसेवेवरील सरकारी खर्चात घट
ड) उपचारात्मक काळजीवर वाढलेले लक्ष

८) राष्ट्रीय आरोग्य धोरण २०१७ ने जीडीपीच्या टक्केवारी म्हणून सार्वजनिक आरोग्य खर्चासाठी कोणते लक्ष्य निश्चित केले आहे?
अ) २☐५% ब) ३%
क) ४% ड) ५%

९) भारतातील आरोग्यसेवेसमोरील प्रमुख आव्हानांपैकी एक कोणते आहे?
अ) आरोग्यसेवेचा अतिवापर
ब) आरोग्यसेवा व्यावसायिकांची कमतरता
क) उच्च आरोग्यसेवा खर्च
ड) प्रगत आरोग्यसेवा पायाभूत सुविधा

१०) ग्रामीण भारतात आरोग्य सेवा पुरवण्यात खालीलपैकी कोणते आव्हान आहे?
अ) शहरी भागात गर्दी ब) आरोग्य सेवांची उपलब्धता नसणे
क) उच्च आरोग्यसेवा खर्च ड) प्रगत आरोग्य सेवा पायाभूत सुविधा

११) भारतातील आरोग्य सेवा वित्तपुरवठ्यात एक महत्त्वाचे आव्हान कोणते आहे?
अ) आरोग्य सेवांवर उच्च सरकारी खर्च
ब) कमी खिशातून होणारा खर्च
क) उच्च खिशातून होणारा खर्च
ड) सार्वत्रिक आरोग्य कव्हरेज

१२) भारतातील कोणता आजार सार्वजनिक आरोग्यासाठी एक प्रमुख आव्हान आहे?
    अ) मलेरिया   ब) क्षयरोग
    क) मधुमेह   ड) वरील सर्व

प्र.२ लहान टीपा लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) आयुष्मान भारत योजनेचे मुख्य उद्दिष्ट काय आहे?
२) प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजनेचे (पीएमजेएवाय) फायदे काय आहेत?
३) महात्मा फुले जन आरोग्य योजना.
४) राष्ट्रीय बाल आरोग्य कार्यक्रम (RBSK) चे उद्दिष्ट काय आहे?
५) राष्ट्रीय मानसिक आरोग्य कार्यक्रम(NMHP) उद्दिष्ट काय आहे?
६) जननी सुरक्षा योजनेचे (JSY) फायदे काय आहेत?

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) **१२**

१) एकात्मिक रोग देखरेख कार्यक्रम (IDSP) चा उद्देश काय आहे?
२) राष्ट्रीय आरोग्य धोरणात आयुष्मान भारत योजनेचे महत्त्व काय आहे?
३) भारतातील आरोग्यसेवेमध्ये सार्वजनिक–खाजगी भागीदारीला प्रोत्साहन देण्यात कोणती आव्हाने आहेत?
४) भारतातील आरोग्यसेवेवर जास्त खर्चाचा काय परिणाम होतो?

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१२**

१) भारतातील आरोग्य सेवांची गुणवत्ता सुनिश्चित करण्यात कोणती आव्हाने आहेत?

किंवा

२) भारतातील आरोग्य सेवा प्रशासनावर भ्रष्टाचाराचा कसा परिणाम होतो, योग्य उदहारणे देऊन स्पष्ट करा.

प्र.५ ग्रामीण भारतात आरोग्य सेवा प्रदान करण्यासाठी प्रमुख आव्हाने कोणती आहेत? **१२**

Seat No.	

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - IV) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April – 2025
HEALTH ADMINISTRATION (230127406)

Day & Date: Thursday, 22-May-2025 — Max. Marks: 60
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative: **12**

1) What is the primary objective of the Ayushman Bharat Yojana?
a) To provide health insurance coverage to all Indian citizens
b) To provide universal healthcare coverage to the most underprivileged and vulnerable sections of society
c) To promote traditional systems of medicine
d) To increase healthcare expenditure

2) Which scheme provides accident insurance coverage to Indian citizens?
a) Ayushman Bharat Yojana
b) Pradhan Mantri Suraksha Bima Yojana
c) Central Government Health Scheme
d) National Health Protection Scheme

3) What is the annual health coverage provided under the National Health Protection Scheme?
a) INR 1 lakh per family
b) INR 5 lakhs per family
c) INR 10 lakhs per family
d) INR 2 lakhs per family

4) Which scheme aims to provide access to Ayurveda, Yoga & Naturopathy, Unani, Siddha, and Homeopathy systems of healthcare?
a) National AYUSH Mission
b) Ayushman Bharat Yojana
c) Central Government Health Scheme
d) National Health Protection Scheme

5) What is the target group for the Rashtriya Swasthya Bima Yojana?
a) All Indian citizens
b) Workers in the organized sector
c) Workers in the unorganized sector and individuals below the poverty line
d) Senior citizens

6) What is the primary goal of the National Health Policy (NHP) in India?
a) To increase healthcare expenditure
b) To improve health infrastructure
c) To provide universal access to quality healthcare services
d) To reduce healthcare costs

7) Which of the following is a key feature of the National Health Policy 2017?
a) Increased role of private sector in healthcare
b) Emphasis on preventive and promotive healthcare
c) Reduction in government spending on healthcare
d) Increased focus on curative care

8) What is the target set by the National Health Policy 2017 for public health expenditure as a percentage of GDP?
a) 2.5% b) 3%
c) 4% d) 5%

9) What is one of the major challenges facing the healthcare system in India?
a) Overutilization of healthcare services
b) Shortage of healthcare professionals
c) High healthcare expenditure
d) Advanced healthcare infrastructure

10) Which of the following is a challenge in delivering healthcare services in rural India?
a) Overcrowding in urban areas
b) Lack of access to healthcare services
c) High healthcare expenditure
d) Advanced healthcare infrastructure

11) What is a significant challenge in healthcare financing in India?
a) High government spending on healthcare
b) Low out-of-pocket expenditure
c) High out-of-pocket expenditure
d) Universal health coverage

12) Which disease is a major public health challenge in India?
a) Malaria b) Tuberculosis
c) Diabetes d) All of the above

Q.2 Write short notes. (Any Four) **12**

1) What is the main objective of the Ayushman Bharat Yojana?
2) What are the benefits of the Pradhan Mantri Jan Arogya Yojana (PMJAY)?
3) Mahatma Phule Jan Aarogya Yojana.
4) What is the objective of the Rashtriya Bal Swasthya Karyakram (RBSK)?
5) What is the objective of the National Mental Health Programme (NMHP)?
6) What are the benefits of the Janani Suraksha Yojana (JSY)?

Q.3 Answer the following question. (Any Two) **12**

1) What is the purpose of the Integrated Disease Surveillance Programme (IDSP)?
2) What is the significance of the-Ayushman Bharat Yojana in the National Health Policy?
3) What are the challenges in promoting public-private partnerships in healthcare in India?
4) What is the impact of high out-of-pocket expenditure on healthcare in India?

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) **12**

1) What are the challenges in ensuring quality of healthcare services in India?

OR.

2) How does corruption affect healthcare administration in India. Explain giving suitable examples.

Q.5 What are the major challenges in delivering healthcare services in rural India? **12**